

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دومین دوره سلسله نشست‌های چشم‌انداز صنعت گردشگری ایران

گزارش (۱۸): نقش گردشگری در اقتصاد مقاومتی

برگزارکننده: مرکز گردشگری علمی - فرهنگی دانشجویان ایران
نهاد همکار: مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام
ناظر و ویراستار: صدرا عمویی
همکاران: حسن دلخوش، زینب یوسفی و حمیده روزبهانی

سخنرانان این نشست:

- دکتر محمود حسن پور / عضو هیات علمی گروه مدیریت گردشگری دانشگاه مازندران
- سعید داغستانی / کارشناس ارشد مدیریت جهانگردی از دانشگاه علامه طباطبایی و مسوول طرح و برنامه اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان خراسان رضوی

نشانی دبیرخانه نشست‌ها:

تهران، خیابان انقلاب اسلامی، خیابان فخررازی، خیابان شهدای ژاندارمری شرقی، پلاک ۷۲، طبقه دوم، مرکز گردشگری علمی - فرهنگی دانشجویان ایران
شماره تماس: ۰۲۲ ۱۲ ۴۹ ۶۶ و ۰۳۶ ۱۱ ۴۹ ۶۶ - شماره: ۰۲۱ ۴۹ ۶۶
نشانی سایت: www.istta.ir پست الکترونیک: info@istta.ir

مقدمه

مرکز گردشگری علمی - فرهنگی دانشجویان ایران به منظور شناختن و شناساندن فرهنگ و تمدن ایران به دانشگاهیان کشور از سال ۱۳۸۱ در ابعاد فرهنگی، آموزشی و پژوهشی فعالیت می‌کند که از زمره شاخص‌ترین اقدامات آن می‌توان به موارد ذیل اشاره داشت:

الف) *تورهای علمی - فرهنگی* (مانند برگزاری ۱۲ دوره "طرح ملی ایران مرز پر گهر" (۲۲۰۰ اردو) بازدید دانشگاهیان سراسر کشور از موارث فرهنگی و پروژه‌های صنعتی سراسر کشور، اجرای ۱۰ دوره طرح ملی دریای خاک "کویرنوردی دانشجویان ایران"، ۳ دوره طرح ملی گنبد گیتی "کویرنوردی دانشجویان ایران" و ..)، برگزاری اردوهای ویژه اساتید و مستعدین عضو بنیاد ملی نخبگان، برگزاری اردوهای سفر ارزان (عراق، قشم، کیش و ...)

ب) *همایش‌ها و نشست‌های تخصصی* (مانند برگزاری ۱۱ دوره همایش ملی علمی - پژوهشی خلیج فارس، ۲ دوره جشنواره عکس دانشجویی جاذبه‌های گردشگری ایران، ۳ دوره زنگ ملی گردشگری، همایش ملی تأثیر هدفمندی یارانه‌ها بر توسعه صنعت گردشگری کشور، همایش ملی راه ابریشم، جشنواره ملی فیلم جیبی دانشجویان سراسر کشور با موضوع گردشگری و میراث فرهنگی، همایش‌های ساماندهی گروه‌های دانشجویی حامی میراث فرهنگی و گردشگری سراسر کشور و ..)

پ) پژوهش و طرح‌های مطالعاتی گردشگری (مانند چاپ ۳۶ عنوان کتاب تخصصی، گزارش علمی و انتشار فصلنامه‌های تخصصی "میراث و گردشگری" و "مطالعات فرهنگی و سیاسی خلیج فارس و...")
ت) اطلاع‌رسانی و تبلیغات (شامل بزرگترین پایگاه اطلاع‌رسانی علمی و ترویجی گردشگری کشور به ۷ زبان به آدرس istta.ir و پایگاه‌های مربوط به همایش‌های مرکز و...)

ث) آموزش (مانند اجرای دوره‌های کوتاه مدت آموزش میراث فرهنگی و گردشگری و دوره‌های کد اخلاق جهانی گردشگری و...).

این مرکز در راستای ساماندهی نظرات نخبگان حوزه گردشگری با توجه به شرایط کنونی کشور که اقتدار ملی و آرامش اجتماعی زمینه را برای شکوفایی ظرفیت‌های فراوان گردشگری و رونق این صنعت را فراهم کرده، سلسله نشست‌های تخصصی را برای بررسی ابعاد و آثار مختلف گردشگری در دوران کنونی و پاسخ به پرسش‌های احتمالی طراحی کرده است.

تردیدی نیست که فعال‌تر شدن دولت در عرصه دیپلماسی، چشم‌انداز متفاوتی را برای فعالیت‌های گردشگری در کشور به وجود آورده است. این سلسله نشست‌ها برای تبیین و بررسی چشم‌انداز کنونی گردشگری در کشور طراحی شده است و تلاش خواهد شد تا تاثیرات متغیرهای مستقل چهارگانه‌های اقتصاد، فرهنگ، امنیت و سیاست بر حوزه گردشگری به صورت مسئله‌محورانه به بحث گذاشته شود و نتایج و مباحث هر یک از نشست‌ها به صورت گزارش مستقل به اطلاع مدیران، مسوولان و نیز علاقه‌مندان برسد.

رحیم یعقوب‌زاده

رئیس مرکز گردشگری علمی - فرهنگی دانشجویان ایران و دبیر

سلسله نشست‌های چشم‌انداز صنعت گردشگری ایران

اقتصاد مقاومتی با تأکید بر اشتغال گردشگری

دکتر محمود حسن پور*

شاخص‌های اندازه‌گیری تاب‌آوری و مقاومت‌پذیری در دو گروه شاخص‌های سطح ملی و منطقه‌ای دسته‌بندی می‌شوند. شاخص‌های ملی نیز خود به سه دسته تقسیم شده‌اند: گروهی از این شاخص‌ها به کمک آمارهای کلان، عمدتاً بر تاب‌آوری در حوز اقتصادی متمرکز شده‌اند که می‌توان به شاخص تاب‌آوری بریگووگلیو و همکاران، شاخص تاب‌آوری گروه پژوهشی سنتینتال و شاخص تاب‌آوری جهانی FM اشاره کرد. گروه دیگری از این شاخص‌ها، رویکرد سیستمی را در پیش گرفته و معتقدند گاه با بررسی عملکرد یک حوزه نمی‌توان کل سیستم را پیش‌بینی کرد؛ اما با بررسی تعامل بین بخش‌ها می‌توان وضعیت کل سیستم را بررسی و پیش‌بینی کرد. بنابراین، تاب‌آوری به عنوان مفهومی کلیدی، نیاز به تجزیه و تحلیل از ابعاد مختلف دارد. این ویژگی تاب‌آوری وقتی پیچیدتر می‌شود که جنبه‌های کیفی اما مهم و غیرقابل اجتنابی پدیدار می‌شوند که برای سنجش آن‌ها نیاز به روش‌های

* عضو هیات علمی گروه مدیریت گردشگری دانشگاه مازندران
*این نشست با موضوع " نقش گردشگری در اقتصاد مقاومتی" با همکاری مرکز گردشگری علمی- فرهنگی دانشجویان ایران و مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام در تاریخ ۹۶/۴/۱۹ برگزار شد.

خاصی الزامی می‌شود. با رویکرد سیستمی می‌توان شاخص آژانس توسعه بین‌المللی آمریکا و رویکرد مجمع جهانی اقتصاد را نام برد و گروه سوم، شاخص‌هایی هستند که پیش از این محاسبه شد و اکنون با توجه به تاب‌آوری تعدیل شده‌اند. شاخص ۲۰۱۳ رقابت‌پذیری مجمع جهانی اقتصاد از این دست شاخص‌هاست که با شاخص‌های پایداری اجتماعی و زیستمحیطی که تاب‌آوری یکی از محورهای اولیه آن است، تعدیل می‌شود.

آدام رز (۲۰۰۹) تاب‌آوری اقتصادی را در دو مفهوم ایستا(توانایی سیستم در حفظ وظیفه‌اش مثلاً تداوم تولید به هنگام بروز شوک) و پویا (سرعت سیستم در بهبود از یک شوک تا رسیدن به وضع مطلوب) مطرح می‌کند. این تاب‌آوری می‌تواند ذاتی (جایگزینی منابع در زمان بحران و ...) یا اکتسابی (افزایش تلاش در شرایط بحرانی مانند ارائه اطلاعات به‌روز به بازار یا هماهنگی عناصر بازار در شرایط بحرانی) باشد.

شاخص‌های تاب‌آوری

شاخص‌های تاب‌آوری علاوه بر در ابعاد متنوع، در شاخص‌ها نیز متنوع است و در سطوح متفاوت ملی، محلی و بخشی مورد بحث قرار می‌گیرند.

شاخص تاب‌آوری بریگولیو (۲۰۰۶): ایشان به یک شاخص ساده یعنی تولید ناخالص داخلی بسیار اعتقاد دارد. از نظر او تاب‌آوری می‌باید حائز توانایی اقتصاد در سه مقوله زیر باشد؛

توانایی اقتصاد در بازبایی سریع از شوک	توانایی اقتصاد در تحمل اثرات شوک	توانایی اقتصاد در اجتناب از شوک
استفاده از ابزارهای سیاستی مانند کاهش مالیات	وجود یک بازار مالی منعطف یا نیروی کار چند مهارتی یا تنوع بازارها و محصولات	قوانین و مقررات مناسب و پرهیز از سیاست‌های پر مخاطره

(شاخص‌های تاب آوری از نظر بریگوگیلیو)

<p>تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به عنوان درصدی از GDP</p> <p>نورم شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی (درصد)</p> <p>نرخ بیکاری (درصد)</p> <p>دارایی‌های خارجی خالص (ذخایر خارجی منهای بدهی خارجی) به عنوان درصدی از GDP</p>	<p>ثبات اقتصاد کلان</p>
<p>تحرك سرمایه</p> <p>کنترل معاملات ارزی</p> <p>کنترل نرخ بهره</p> <p>کنترل‌های مقداری (ارزیابی مقداری در طول سه سال)</p> <p>انعطاف‌پذیری بازار نیروی کار</p> <p>تنوع مهارت‌ها در نیروی کار</p> <p>تحرك جغرافیایی نیروی کار (داخلی و بین‌المللی)</p> <p>دخالت دولت در تعیین دستمزد</p> <p>قدرت اتحادیه‌ها</p> <p>بازارهای محصولات</p> <p>دخالت دولت در تعیین قیمت (ارزیابی کیفی در طول سال‌های اخیر)</p> <p>سطح رقابت داخلی (ارزیابی کیفی در طول سال‌های اخیر)</p> <p>موانع تجارت بین‌المللی (ارزیابی کیفی در طول سال‌های اخیر)</p> <p>شرکت در ترتیبات تجارت بین‌المللی / موانع منطقه‌ای (ارزیابی کیفی در طول سال‌های اخیر)</p>	<p>کارایی بازارهای اقتصاد خرد</p>
<p>حاکمیت قانون</p> <p>امنیت</p> <p>حقوق مالکیت</p> <p>توسعه نهادی</p> <p>فساد</p> <p>آزادی بیان</p> <p>حقوق بشر</p> <p>شرکت در ترتیبات سیاسی و امنیتی منطقه</p>	<p>حکمرانی خوب</p>

<p>درصد بودجه دولت که برای توسعه اجتماعی تعیین شده است (مخارج سرمایه‌ای و جاری جداگانه بحث می‌شوند) فقر محرومیت (درصد جمعیتی که در زیر خط فقر زندگی می‌کنند) بهداشت (تعداد تخت‌های بیمارستان به ازای هر نفر و امید به زندگی) آموزش (نسبت ثبت‌نام در مدارس، نرخ پاسوادی و نرخ رهاکردن مدرسه در مقاطع ابتدایی) توزیع درآمد همبستگی اجتماعی (شامل متغیرهای مربوط به تقسیمات قومی، شیوع کشمکش‌های غیرنظامی، نرخ جمعیت زندانی و نرخ‌های خودکشی)</p>	<p>توسعه اجتماعی</p>
<p>درصد بودجه دولت که به مدیریت محیطی اختصاص داده شده است (مخارج سرمایه‌ای و جاری جداگانه بررسی می‌شوند) تولید آلودگی سرانه وسایل نقلیه مورد استفاده در هر کیلومتر مربع از مناطق مسکونی زمین انتشار کربن سرانه درصد انرژی بوجود آمده از منابع تجدید شذنی تعداد ابزارهای محیطی بین‌المللی مورد قبول و قابل کاربرد</p>	<p>عوامل محیطی</p>

(شاخص‌های تاب‌آوری گروه سنتینتال)

<p>سلامت سیاست مالی</p>	
<p>– بدهی بخش عمومی به GDP</p>	
<p>– تغییرات در نسبت بدهی عمومی به GDP (متوسط در ۳ سال گذشته)</p>	
<p>اثر بخشی دولت</p>	
<p>– نمره کیفیت دیوان سالاری (محاسبه شده به وسیله WGI^۲)</p>	
<p>– سازگاری سیاست/ برنامه‌ریزی جلونگر و دیوان سالاری (محاسبه شده به وسیله WGI)</p>	
<p>سلامت سیاست پولی</p>	
<p>– تورم منهای تورم متوسط در کشورهای G۷</p>	
<p>– انحراف استاندارد تورم در طول سه سال گذشته</p>	
<p>– آیا کشور در حال هدف گذاری کردن تورم است؟</p>	

حاکمیت شرکتی	
-	مجموع دو پرسش: آیا بانکها باید فرایند مدیریت ریسکشان یا ارقام خارج از ترازنامه شان را برای عموم افشا کنند؟
-	آیا قوانین، رتبه‌بندی اعتبار را برای بانک‌های تجاری لازم می‌داند؟
-	مجموع دو شاخص آزادی مطبوعات: محیط اقتصادی و محیط سیاسی
-	آیا فعالیت‌های بانک‌ها ارزیابی می‌شوند؟ انتشار اوراق قرضه، انتشار اوراق بهادار قابل انتقال مانند سفته
قانون	
-	نمره فساد دیوان سالاری و تشریفات زاید اداری (محاسبه شده به وسیله WGI برای زیرشاخص فساد)
-	متوسط دو نمره: قانون تجارت و مؤثر بودن مالیات (محاسبه شده به وسیله WGI برای زیرشاخص کیفیت قانون‌گذاری)
-	متوسط دو نمره: استقلال قضایی و ریسک جرم تجارت (محاسبه شده به وسیله WGI برای زیرشاخص حاکمیت قانون)
-	استقلال قوه قضاییه
-	شاخص حقوق قانونی قرض گیرندگان و قرض دهندگان
-	حقوق مالکیت
-	ساختار قانونی و امنیت حقوق مالکیت
شفافیت سیاست	
-	شاخص مشاهده فساد
-	تأثیر قوانین و مقررات روی محتوای رسانه‌ها
کیفیت دارایی	
-	وام‌های غیرعملیاتی بانک به کل وام‌ها
-	وام‌های ضعیف بانک به حقوق صاحبان سهام
پایه سرمایه	
-	حقوق صاحبان سهام به کل دارایی‌ها
-	حقوق صاحبان سهام به وام‌های خالص
-	حقوق صاحبان سهام به بدهی‌ها
-	حقوق صاحبان سهام به سپرده‌ها و وجوه کوتاه مدت

شاخص آژانس توسعه بین‌المللی آمریکا

(شاخص تاب‌آوری اقتصادی جامعه: تیم راهبردی)

(Advantage West Midlands)AWM

حوزه	شاخص	دلیل وارد شدن شاخص
اقتصاد	GVA ¹ هر فرد (معیار تولید ارزش افزوده فرد)	دلالت بر مقیاس/ وزن اقتصاد نسبت به اندازه جمعیتش
	نرخ ثبت تجارت جدید	دلالت بر این دارد که آیا شرایط محلی و فرهنگ، کارآفرینی را تشویق کرده و اغلب شاخصی از نوسان بخش خصوصی است.
	نسبت اشتغال بر پایه محل کار در بخش عمومی	این بخشی است که احتمالاً کاهش‌های قابل توجه در سطوح اشتغال در کوتاه‌مدت را نسبت به میان‌مدت می‌بیند و نماینده گاهی اوقات می‌تواند فعالیت‌های اشتغال بخش خصوصی را جایگزین کند.
	نسبت اشتغال بر پایه محل کار در بخش خصوصی، بخش‌های دانش‌محور	این بخش‌ها تمایل دارند که GVA بالاتری را به وجود آورند و کارگران با درآمد بالاتر و مهارت بالاتر داشته باشند. آنها همچنین تمایل دارند که نسبت به تغییرات کوتاه‌مدت در تقاضا و رقابت با هزینه پایین از خارجی‌ها کمتر آسیب‌پذیر باشند.
	نسبت اشتغال بر پایه محل کار در تولید	این بخش یک کاهش بلندمدت در سطوح اشتغال را که احتمالاً در سال‌های آینده ادامه دارد، در نظر گرفته است.
بازار نیروی کار	پرداخت هفتگی ناخالص بر پایه محل کار	یک جانشین برای سطوح درآمد که حاصل شغل‌های محلی است، فراهم می‌کند.
	نرخ بیکاری ILO ²	
	نرخ اشتغال در سن کار	نرخ‌های بالا، ناسازگاری شدیدی بین عرضه و تقاضای بازار نیروی کار محلی در اقتصاد محلی را نشان می‌دهد.
	نسبت مدعیان کارجویی برای کمک هزینه با ادعای بیش از ۱۲ ماه	روندهای اخیر با نرخ‌های اشتغال در حال کاهش برای مردمی با هیچ مدرک تحصیلی همراه بوده است و انتظار می‌رود که با حرکت اقتصاد به سمت تکنولوژی بالاتر، فعالیت‌هایی با ارزش افزوده بالاتر، ادامه پیدا کند.
اجتماعی	نسبت جمعیت در سن کار با سطح ۴ NVQ ³ + مدرک تحصیلی	درجه‌ای را که عرضه نیروی کار محلی شامل کارگران دانشی است، نشان می‌دهد.
	نسبت ساکنان استخدام شده در مشاغل دانشی	
	پرداخت هفتگی ناخالص بر پایه محل اقامت	یک جانشین برای سطوح درآمدی فراهم می‌کند.
	تفاوت بین پرداخت به ساکنان	جایی که پرداخت به ساکنان به طور قابل توجهی کمتر از پرداخت بر پایه محل

شاخص	دلیل وارد شدن شاخص	حوزه
مجلسی و پرداخت هفتگی ناخالص برپایه محل کار (برای مثال پرداخت به ساکنان منهای پرداخت برپایه محل کار)	کار است، اقتصاد محلی اغلب تقاضای محدود برای مشاغل با درآمد بالاتر و مهارت بالاتر دارد. این می‌تواند افراد را مجبور به رفت و آمد کرده و باعث نابرابری‌های شدید اقتصادی و اجتماعی شود.	نسبت جمعیت در سن کار با دعوی سوده‌های DWP ¹
نسبت ساکنانی که در منطقه کار می‌کنند.	درجه‌ای را نشان می‌دهد که اقتصاد محلی تعداد و نوع کافی شغل برای مردم محلی کسانی که در اشتغال هستند، فراهم می‌کند (این نشان نمی‌دهد تا چه حد اقتصاد محلی به رفت‌وآمد وابسته است). نمره‌های بالا روی هر دو شاخص نشان می‌دهد که شغل‌های کافی فراهم کرده و نمره پایین نشان می‌دهد اقتصاد محلی نمی‌تواند شغل‌های کافی برای مردم محلی فراهم کند (جایی که مردم توانا هستند که شغل‌هایی را با رفت‌وآمد به نواحی دیگر به‌دست آورند).	تراکم شغل
نسبت جمعیت در سن کار کسانی که از نظر اقتصادی غیرفعال هستند اما می‌خواهند کار کنند.	جایی را نشان می‌دهد که نسبت‌های قابل توجهی از مردم محلی وجود دارد که می‌توانند با حمایت مناسب برای غلبه کردن بر موانع موجود اشتغال، به عرضه بازار نیروی کار محلی بپیوندند.	

اقتصاد مقاومتی در صنعت گردشگری ایران

درآمد سرانه گردشگری در ایران

بر طبق گزارش مجمع جهانی اقتصاد ایران در سال ۲۰۱۴ در حدود ۶۵۱,۵ میلیارد ریال درآمد از محل گردشگران ورودی به دست آورده است که سرانه این رقم به اتباع ایرانی (جمعیت ۷۸ میلیونی) رقمی معادل ۸۳۴۶ ریال است که این میزان در مقایسه با برنامه‌های گردشگری ایران و قابلیت‌های آن در ایجاد و توزیع درآمد بسیار ناچیز است. البته این رقم در سال ۲۰۱۵ به حدود ۷۰۰ میلیارد ریال افزایش یافته است که پیش‌بینی می‌شود با توجه به توافق هسته‌ای و گشایش ارتباطات بین‌المللی این تعداد افزایش چشمگیری داشته باشد.

لازم به ذکر است که گردشگری ایران تنها به گردشگری ورودی محدود نمی‌شود و بخش قابل توجهی از درآمدهای گردشگری ایران و توزیع متنوع آن ناشی از گردشگری داخلی است که به دلیل عدم وجود آمارهای رسمی، نمی‌توان میزان آن را مشخص نمود. البته آمارهای مرکز آمار ایران صرفاً آمارهای بخشی بوده که میان درآمدهای گردشگری و غیر گردشگری تمیز قائل نشده است.

رتبه ایران در صنعت گردشگری جهان به تفکیک کشورهای آسیایی، اروپایی و آمریکایی جنوبی

بر اساس گزارش Tourism Highlight 2015 سازمان جهانی گردشگری در خصوص وضعیت گردشگری جهان بر اساس تقسیم‌بندی ۵ گانه (اروپا، آسیا و اقیانوسیه، آفریقا، آمریکا و خاورمیانه) نشان می‌دهد که در سال منتهی به گزارش اروپا ۲,۸٪، آسیا و اقیانوسیه ۶,۱٪، آمریکا ۳,۵٪، آفریقا ۵,۴٪ و خاورمیانه نیز ۴,۷٪ نسبت به سال گذشته یعنی سال ۲۰۱۴ رشد داشته است.

هزینه‌کرد گردشگران در این مناطق به دلایل مختلفی از جمله طول مدت اقامت، نرخ برابری ارز و ... نیز متفاوت بوده است به طوری که سرانه درآمد سرانه اروپا از بخش گردشگری به ازای هر گردشگر معادل ۶۶۰ دلار و آسیا و اقیانوسیه ۱۰۸۰ دلار، آمریکا ۱۱۴۰ دلار، آفریقا ۴۹۰ دلار و خاورمیانه نیز ۷۳۰ دلار درآمد سرانه از محل ورود هر گردشگر به دست آورده‌اند (جدول شماره ۲). بر اساس گزارش بانک جهانی ایران در سال ۲۰۱۴ با ۴,۹۷ میلیون گردشگر جایگاه ۵۱ را در جهان به خود اختصاص داده است. با احتساب تقریبی ۷۰۰ دلاری هزینه‌کرد گردشگران، درآمد گردشگری ایران در این سال در حدود ۳,۵ میلیارد دلار بوده است.

وضعیت صنعت گردشگری کشور از نظر زیرساخت و ۱۰ مورد از مشکلات مربوط به زیرساخت‌های این صنعت

بررسی زیرساخت‌های صنعت گردشگری در حوزه‌های مختلف نشان می‌دهد که کمیت و کیفیت آن‌ها به‌ویژه در حوزه زیرساخت‌های تخصصی مانند اقامت‌گاه‌های گردشگری و حمل و نقل در اشکال مختلف زمینی، ریلی، هوایی و دریایی از وضعیت نامناسبی برخوردار است. این امر در شرایطی قابل‌بحث است که با افزایش تقاضای سفر گردشگران در آینده نزدیک، تعادل عرضه و تقاضا بر هم خورده و نتیجه آن مازاد تقاضا یا کمبود عرضه خواهد بود. به نظر می‌رسد بررسی رتبه ایران بر اساس شاخص رقابت‌پذیری گردشگری و سفر، مجمع جهانی اقتصاد می‌تواند مهم‌ترین مشکلات صنعت گردشگری را نشان دهد. بر اساس این شاخص ایران رتبه ۹۷ را در میان ۱۴۱ کشور و رتبه ۱۲ را در میان ۱۶ کشور منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا در اختیار دارد.

جدول زیر رتبه‌ی ایران را در زیرشاخص‌های این شاخص نشان می‌دهد؛

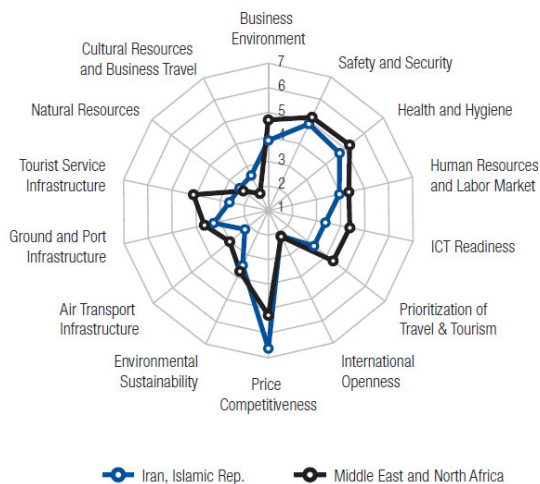
(رتبه گردشگری ایران بر اساس شاخص‌های ۱۴گانه رقابت پذیری سفر و

گردشگری)

رتبه جهانی	زیر شاخص	رتبه جهانی	زیر شاخص
۱	رقابت پذیری قیمتی	۱۱۹	محیط کسب و کار
۱۱۵	پایداری زیست محیطی	۹۶	امنیت
۹۳	زیرساخت‌های حمل و نقل هوایی	۹۳	سلامت و بهداشت
۷۳	زیرساخت‌های حمل و نقل زمینی و بندری	۱۱۴	منابع انسانی و بازار کار
۱۱۹	زیرساخت‌های خدمات گردشگری	۹۸	تکنولوژی اطلاعات
۹۸	منابع طبیعی	۱۳۰	اولویت سفر و گردشگری
۳۷	منابع فرهنگی	۱۱۳	گشودگی بین‌المللی

(وضعیت گردشگری ایران بر اساس شاخص‌های ۱۴گانه رقابت پذیری سفر و

گردشگری)

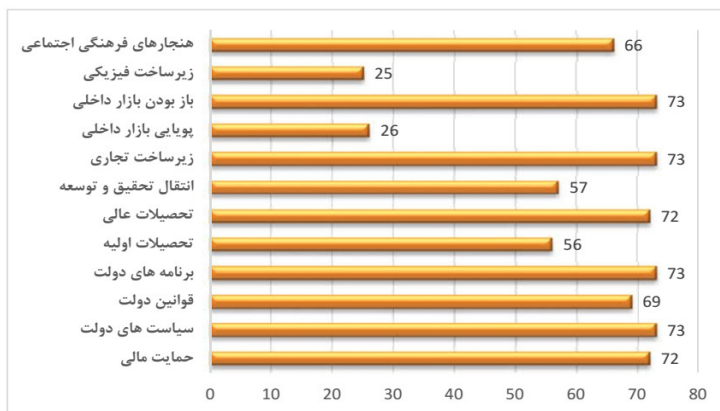

(رتبه ایران در زیرشاخص‌های شاخص بهبود فضای کسب و کار (بانک جهانی ۲۰۱۷))

رتبه	زیر شاخص
۱۰۲	شروع کسب و کار
۲۷	اخذ مجوز ساخت
۹۴	دسترسی به برق
۸۶	ثبت مالکیت
۱۰۱	اخذ اعتبارات
۱۶۵	حمایت از سهامداران خرد
۱۰۰	سهولت پرداخت مالیات
۱۷۰	تجارت فرامرزی
۷۰	سهولت اجرای قراردادهای
۱۵۶	ورشکستگی و پرداخت دیون

رتبه وضعیت کارآفرینی در ایران در میان ۷۳ کشور عضو دیدبان جهانی کارآفرینی

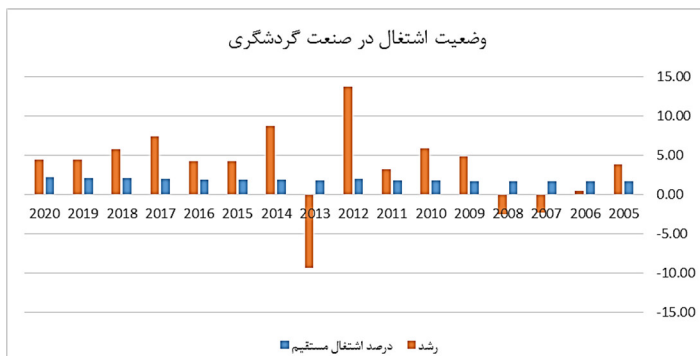
(۲۰۱۳)

وضعیت شاخص‌های گردشگری ایران و پیشبینی آن تا سال ۲۰۲۰
(منبع: مجمع جهانی سفر و گردشگری)

پیشبینی		روند													
۲۰۲۰	۲۰۱۹	۲۰۱۸	۲۰۱۷	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۴	۲۰۱۳	۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۷	۲۰۰۶	۲۰۰۵
۶۱۴.۸۰	۵۸۸.۵۶	۵۶۳.۶۱	۵۲۲.۹۸	۴۹۶.۰۹	۴۷۶.۰۲	۴۵۶.۷۹	۴۲۰.۰۰	۳۶۳.۴۸	۳۰۷.۵۱	۳۹۴.۶۹	۳۷۱.۶۶	۳۵۵.۴۶	۳۴۴.۵۶	۳۷۳.۱۹	۳۷۱.۳۲
۲.۱۷	۲.۱۲	۲.۰۹	۲.۰۳	۱.۸۴	۱.۸۱	۱.۸۶	۱.۷۶	۳.۰۲	۱.۸۱	۱.۸۲	۱.۷۳	۱.۶۶	۱.۶۵	۱.۷۲	۱.۷۱
۴.۴۶	۴.۴۳	۵.۷۵	۷.۴۴	۴.۲۲	۴.۲۱	۸.۷۱	-۹.۳۴	۱۳.۷۳	۳.۲۵	۵.۹۱	۴.۸۴	-۲.۵۰	-۲.۳۱	-۰.۲۷	۳.۸۴
۳۷.۵۱	۳۵.۵۳	۳۳.۷۰	۳۱.۴۹	۲۸.۹۴	۲۷.۳۴	۲۵.۸۶	۲۴.۶۹	۲۴.۷۰	۲۳.۰۸	۲۴.۵۱	۲۳.۶۲	۲۲.۲۸	۲۱.۰۱	۲۰.۷۶	۲۰.۱۵
۷.۴۲	۷.۳۳	۷.۲۲	۷.۰۶	۶.۸۰	۶.۶۹	۶.۴۷	۶.۱۸	۶.۳۲	۵.۵۲	۵.۸۳	۶.۲۴	۶.۱۲	۵.۸۱	۶.۱۰	۶.۱۹
۵.۵۸	۵.۴۳	۷.۰۳	۸.۷۸	۵.۸۶	۵.۷۴	۹.۱۶	-۴.۰۷	۷.۰۱	-۱.۸۲	-۰.۴۷	۶.۰۳	۶.۰۳	۱.۲۲	۳.۰۲	-۰.۳۵
۱۴.۴۲	۱۴.۶۱	۱۲.۸۷	۱۱.۹۳	۱۰.۸۲	۱۰.۱۵	۹.۵۳	۸.۵۳	۸.۹۸	۸.۲۸	۸.۲۸	۸.۱۰	۷.۵۸	۷.۲۸	۷.۱۲	۶.۸۳
۵.۹۰	۵.۷۹	۷.۸۴	۱۰.۳۶	۶.۸۰	۶.۵۱	۱۱.۶۴	-۵.۰۱	۷.۶۳	-۰.۴۷	۳.۵۲	۶.۹۰	۴.۰۳	۲.۳۳	۴.۱۹	۶.۷۶
۲.۸۵	۲.۸۱	۲.۷۶	۲.۶۸	۲.۵۴	۲.۴۸	۲.۴۸	۲.۲۴	۲.۳۰	۱.۹۹	۲.۰۸	۲.۱۴	۲.۰۸	۲.۰۱	۲.۰۹	۲.۱۲

همان‌طور که از نمودارها مشخص است، وضعیت شاخص‌های این صنعت به‌ویژه در حوزه سهم مستقیم گردشگری در تولید ناخالص ملی و سهم کل آن که شامل صنایع و خدمات وابسته نیز است با یک الگوی افزایشی رشد یافته و در آینده نزدیک نیز با فرض ثبات شرایط موجود ادامه خواهد داشت. این آمار حاکی از سهم ۶,۵٪ مستقیم گردشگری در تولید ناخالص ملی در سال ۲۰۱۵ دارد که این رقم با میانگین ۹,۱٪ جهانی همراهی نمی‌کند. از طرفی رشد تولید ناخالص ملی در ابعاد مختلف اساساً منجر به توسعه اشتغال نیز خواهد شد و بر شاخص‌های آن تأثیر می‌گذارد. همان‌طور که مشخص است رکود سال‌های ۲۰۱۳ منجر به رشد منفی اشتغال در حوزه گردشگری نیز شده است که البته با توافق هسته‌ای این رشد مثبت شده است و به نوعی گردشگری به وضعیت اشتغال قبل بازگشته است.

پیرو بررسی "نقش گردشگری بر رشد اقتصاد مقاومتی با تأکید بر اشتغال" موارد زیر مورد بحث قرار می‌گیرد؛

راه‌کارهای اجرایی تحقق اقتصاد مقاومتی و اقدام و عمل در کمیسیون گردشگری

بررسی راه‌کارهای اقتصاد مقاومتی اقدام و عمل نیازمند آگاهی از سیاست‌ها و راهبردهای آن است که در قالب ۲۴ سیاست توسط مقام معظم رهبری تعریف شده‌اند. قطعاً هر اقدامی نیازمند سیاست و راهبرد است و بر این اساس پیگیری این مهم در بخش گردشگری نیز در همین چارچوب رقم خواهد خورد. در ذیل تلاش خواهد شد تا علاوه بر اشاره به سیاست‌های ابلاغی در ادامه هر یک، اقدامات عملی مورد نظر پیشنهاد گردد.

۱. تأمین شرایط و فعال‌سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه‌های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیتهای اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری‌های جمعی و تأکید بر ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم‌درآمد و متوسط.

- برنامه‌ریزی در جهت حمایت از کسب و کارهای نو گردشگری و کسب

وکارهایی که توسط متخصصان جوان رشته گردشگری و رشته‌های مرتبط راه‌اندازی می‌شوند. این حمایت‌ها شامل رفع موانع راه‌اندازی کسب و کار، حمایت در جهت کاهش هزینه‌های تولید از طریق معافیت‌های مالیاتی و ارائه تسهیلات مالی، حمایت از تعاونی‌های بخش گردشگری و کسب و کارهای کوچک و متوسط. حمایت و آموزش رسانه‌ای در خصوص کسب و کارهای نو گردشگری.

۲. پیشتازی اقتصاد دانش بنیان، پیاده‌سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری به منظور ارتقاء جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش‌بنیان و دستیابی به رتبه اول اقتصاد دانش‌بنیان در منطقه.

- حمایت از مراکز کارآفرینی و ارائه تسهیلات ویژه به کارآفرینان گردشگری، تمرکز بر توسعه کسب و کارهای کوچک و متوسط.

۳. محور قراردادن رشد بهره‌وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار، تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد، ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استان‌ها و به کارگیری ظرفیت و قابلیت‌های متنوع در جغرافیای مزیت‌های مناطق کشور.

- پیاده‌سازی برنامه آمایش سرزمین در حوزه گردشگری، ارائه خدمات مشاوره‌ای و آموزشی به کسب و کارهای گردشگری به‌ویژه بخش اقامتی و پذیرایی در خصوص پیاده‌سازی نظام کیفیت و بهره‌وری، آموزش کاربردی فعالان بخش صف و ستاد و همچنین مدیران سطوح مختلف بخش خصوصی.

۴. استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی بارانه‌ها در جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص‌های عدالت اجتماعی.

- حمایت از کسب و کارهای کوچک به‌ویژه بخش اقامت و پذیرایی در استفاده از انرژی‌های پاک، ارائه برنامه مطالعاتی گردشگری سبز در کشور، توزیع عادلانه منافع گردشگری از طریق ایجاد تنوع در فعالیت‌ها و خدمات، اختصاص سهم بخش خصوصی از یارانه‌ها طبق مصوبات طرح هدفمندی یارانه‌ها.

۵. سهم‌بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آن‌ها در ایجاد ارزش، بویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه.

- همکاری و مشارکت بیشتر دانشگاه و صنعت در ارائه خدمات پژوهشی و آموزشی، دریافت خدمات بین‌المللی در خصوص پیاده‌سازی برخی دوره‌های کاربردی و خاص به‌ویژه در زمینه بازاریابی.

۶. افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی)، و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص.

- توسعه گردشگری داخلی از طریق ارزان سازی و کاهش بهای تمام شده خدمات گردشگری، تلاش در جهت کاهش نشتی‌های اقتصادی بخش گردشگری به‌ویژه در تجهیزات لوکس از طریق تشویق در استفاده از نمونه‌های داخلی و در نهایت تغییر مسیر و جریان سفرهای خروجی به سمت سفرهای داخلی از طریق مکانیزم قیمت و تنوع و جذابیت محصولات.

۷. تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا).

۸. مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه‌ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت‌پذیری در تولید.

- تشویق و حمایت از گردشگری سبز، ارائه مقررات سخت و آموزش‌های ویژه در بهینه‌سازی مصرف انرژی در بخش گردشگری، نظارت بر حسن اجرای مصوبات و دستورالعمل‌های مقررات ملی ساختمان، اصلاح الگوی مصرف آب و حمایت از توسعه تجهیزات سیستم تصفیه فاضلاب در هتل‌ها و اماکن پذیرایی و سایر تأسیسات پر مصرف بخش گردشگری، استفاده از ابزارهای مالیاتی و تعرفه‌ای در جهت مدیریت و کاهش مصرف انرژی.

۹. اصلاح و تقویت همه‌جانبه‌ی نظام مالی کشور با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی، ایجاد ثبات در اقتصاد ملی و پیشگامی در تقویت بخش واقعی.

- ساماندهی نظام تأمین مالی بانک‌ها، لحاظ نمودن بخش گردشگری در زمره صنعت در جهت استفاده از تسهیلات کم بهره بانکی، اختصاص بخشی از منابع صندوق توسعه ملی در جهت تأمین منابع مالی بخش گردشگری به‌ویژه بخش‌های کارآفرین و دانش‌بنیان، صنایع دستی و محصولات پایدار.

۱۰. حمایت همه‌جانبه هدفمند از صادرات کالاها و خدمات به تناسب ارزش افزوده و با خالص ارزآوری مثبت:

- حمایت از گردشگری ورودی و کسب و کارهایی که در این زمینه فعالیت ویژه و هدفمند دارند از طریق ارائه معافیت‌های مالیاتی طبق بند ۱۲ قانون مالیات بر ارزش افزوده، پشتیبانی از گردشگری ورودی از طریق بکارگیری خدمات برون مرزی کشور در معرفی و تبلیغ جاذبه‌ها و فعالیت‌های بخش گردشگری.

۱۱. توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه‌ی اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوری‌های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات و تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج.
- برنامه‌ریزی ویژه در مناطق آزاد تجاری در جهت ارائه خدمات گردشگری به‌ویژه گردشگری تجاری و سلامت.

۱۲. افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد کشور -توسعه گردشگری اسلامی در بازارهای کشورهای اسلامی، کاهش وابستگی بخش گردشگری به خدمات و تجهیزات وارداتی و در نتیجه کاهش نشتی‌های اقتصادی این بخش، تلاش در جهت افزایش ضریب تکاثری گردشگری از طریق تأمین منابع داخلی و همچنین تنوع بخشی به فعالیت‌های گردشگری مناطق.

۱۳. مقابله با ضربه‌پذیری درآمد حاصل از صادرات نفت و گاز

۱۴. افزایش ذخایر راهبردی نفت و گاز کشور به منظور اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز و تأکید بر حفظ و توسعه ظرفیت‌های تولید نفت و گاز، بویژه در میادین مشترک.

۱۵. افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع.

۱۶. صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی کشور با تأکید بر تحول اساسی در ساختارها، منطقی‌سازی اندازه‌ی دولت و حذف دستگاه‌های موازی و غیرضرور و هزینه‌های زاید.

۱۷. اصلاح نظام درآمدی دولت با افزایش سهم درآمدهای مالیاتی.
- توسعه پایه‌های مالیاتی بخش گردشگری و اختصاص بخشی از منافع حاصله به توسعه بخشی مناطق، ارتقای نظام مالیات‌های غیر مستقیم به‌ویژه مالیات بر مصرف در خدمات اختصاصی و خدمات عمومی مورد استفاده گردشگران و انجام مطالعات مرتبط با تمایل به پرداخت در عرصه خدمات عمومی گردشگری.

۱۸. افزایش سالانه سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز تا قطع وابستگی بودجه به نفت.

۱۹. شفاف‌سازی اقتصاد و سالم‌سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیت‌ها و زمینه‌های فسادزا در حوزه‌های پولی، تجاری، ارزی و ...
- شفاف‌سازی اقدامات و فعالیت‌های مالی و تجاری بخش گردشگری به‌ویژه شرکت‌ها خصوصی و خصوصی، اجرای صحیح اصل ۴۴ قانون اساسی در جهت واگذاری‌های بخش دولتی به خصوصی، ایجاد نظام مالیاتی شفاف و روشن و بازبینی در قوانین احصای مالیات و جلوگیری از فرارهای مالیاتی از طریق اعمال قوانین سخت، کاهش قوانین بی‌مورد و ارتقای نظام کنترل هوشمند.

۲۰. تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره‌وری، کارآفرینی، سرمایه‌گذاری و اشتغال مولد و اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در این زمینه.

- حمایت ویژه از کارآفرینان و خلاقان بخش گردشگری، ایجاد شرایط در جهت برقرار بازار رقابتی و رعایت الزامات آن به‌ویژه از جانب دولت (با کاهش موانع کسب و کار و ایجاد فضای رقابت آزاد).

۲۱. تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان سازی آن بویژه در محیط‌های علمی، آموزشی و رسانه‌ای و تبدیل آن به گفتمان فراگیر و رایج ملی.

- برگزاری همایش‌ها و کارگاه‌های کاربردی و البته کم‌هزینه در جهت شناسایی ابعاد و راهکارهای اجرایی اقتصاد مقاومتی در بخش گردشگری و برنامه‌ریزی جهت شناسایی شاخص‌های اقتصاد مقاومتی و تاب‌آوری و تبیین اهداف خود بر اساس این شاخص‌ها.

۲۲. دولت مکلف است برای تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با هماهنگ‌سازی و بسیج پویای همه‌ی امکانات کشور، اقدامات زیر را معمول دارد:

- شناسایی و بکارگیری ظرفیت‌های علمی، فنی و اقتصادی برای دسترسی به توان آفندی و اقدامات مناسب.

- رصد برنامه‌های تحریم و افزایش هزینه برای دشمن.

- مدیریت مخاطرات اقتصادی از طریق تهیه طرح‌های واکنش هوشمند، فعال، سریع و به‌هنگام در برابر مخاطرات و اختلال‌های داخلی و خارجی.

۲۳. شفاف و روان‌سازی نظام توزیع و قیمت‌گذاری و روزآمدسازی شیوه‌های نظارت بر بازار.

- آزاد سازی قیمت‌گذاری بازار و در عین حال نظارت بر قیمت‌ها از طریق مکانیزم‌ها کنترل بازار در شرایط ویژه، واگذاری شرکت‌های دولتی و خصوصی گردشگری در جهت پرهیز از انحصار و تأثیر بر قیمت‌ها خارج از مکانیسم بازار.

۲۴. افزایش پوشش استاندارد برای کلیه محصولات داخلی و ترویج آن.
- ارتقای استانداردهای خدمات گردشگری از طریق ایجاد فضای رقابتی بین‌بخشی، توسعه استانداردهای خدمات در جهت تشویق کسب و کارها به رعایت و بکارگیری آن‌ها و توسعه رقابت‌پذیری محصولات گردشگری در سطح داخلی و خارجی که خود منجر به ارتقای استانداردهای خدمات گردشگری نیز خواهد شد.

شاید بتوان مهم‌ترین مشکلات مربوط به این صنعت گردشگری در حوزه اقتصاد مقاومتی و ایجاد اشتغال را در موارد زیر مورد بررسی و تدقیق قرار داد:

- ۱- عدم تناسب میان عرضه و تقاضای زیرساخت‌های اقامتی.
- ۲- کیفیت نامناسب اقامتگاه‌های گردشگری و عدم تطابق با استانداردهای جهانی.
- ۳- ضعف قوانین و مقررات محیط کسب و کار گردشگری.
- ۴- کیفیت نامناسب منابع انسانی گردشگری و ناکارآمدی آن‌ها.
- ۵- پایداری زیست‌محیطی.
- ۶- نامناسب بودن زیرساخت‌های حمل و نقل زمینی و ریلی.
- ۷- عدم ایمنی و کفایت کمی و کیفی حمل و نقل هوایی.
- ۸- ناکارآمدی موسسات تورگردان.
- ۹- عدم خلاقیت در بازار کسب و کار.
- ۱۰- عدم توسعه کسب و کارهای گردشگری در خدمات دیجیتال و مبتنی بر خدمات الکترونیک.

الزامات اساسی در ایجاد فضای کسب و کار کارآفرین که منجر به توسعه سریع اشتغال و تاب‌آوری بیشتر در نظام بازار خواهد شد در جدول زیر ارائه شده است.

عنوان	تعریف	الزامات و روش‌ها
۱ ساده‌سازی	برداشتن گام‌هایی برای بهینه‌سازی کارکرد نهادهای قانونی به طوری که بخش‌های غیرضروری و موازی قوانین را نتوان کاهش داد	شناسایی قوانین زیان‌آور، پسین پایشی (کنترل رعایت قوانین به جای رعایت الزامات معین پیش از انجام کار)، پایش خودکار مناسب بودن قوانین با تصویب قوانین موقت، اتصال برنامه‌های کاهش تشریفات اداری به تخصیص بودجه (ساده سازی بیشتر برابر خواهد بود با بودجه بیشتر)، دسترسی آزاد به فرایندها و نتایج بوروکراتیک دولتی،
۲ تمرکززدایی	انتقال مسوولیت‌های قانونگذاری و اجرایی از دولت مرکزی به دولت‌ها و هیئت‌های محلی و منطقه‌ای	اختیار به هیئت‌های محلی برای حل و فصل مسائل سطح محلی که از طریق آن هزینه‌ها کاهش می‌یابد، مسائل بومی ساده‌تر حل می‌شوند و ارتباط دولت و مردم نزدیک‌تر می‌گردد.
۳ مقررات زدایی	افزایش مسوولیت‌ها و فرصت‌های بخش خصوصی و کاهش این فرصت‌ها برای دولت	کاهش نفوذ مکتب سوداگرایی، حذف فرصت‌های استفاده از رانت، جلوگیری از نفوذ قانون‌گذاری خودسرانه، آزادسازی انرژی دولت در پرداختن به مسائل کلان‌تر و پرهیز از ورود به جزئیات، کنترل از طریق آرای قضایی به جای مقررات گذاری، دسترسی همه‌گانی به بازار، پذیرش دولت در انجام اموری که در حیطه توان بخش خصوصی نیست، واگذاری مسوولیت‌ها به

عنوان	تعریف	الزامات و روش‌ها
		سازمان‌های غیر رسمی که می‌توانند کارها را بهتر انجام دهند، کاهش قدرت مداخله دولت در تصمیمات مربوط به تولید بازار، مداخله دولت از طریق نظام مسئولیت اجرای خارج از قرارداد به منظور تصحیح و مجازات فعالیت‌های نامطلوب افراد و حتی با دادن قدرت قهریه لازم به نهادهای خصوصی می‌توان وظایف نظارتی و کنترلی را به آن‌ها واگذار کرد.
۴	امکان نظارت کامل و بی واسطه بر فرایندها و نتایج	قراردادن قوانین در معرض کنترل رای‌دهندگان از طریق مشورت با مردم، قرار دادن و به نقد گذاشتن پیش‌نویس قوانین و مقررات، ارائه تحلیل هزینه-فایده قوانین، توسعه نظام دموکراتیک‌تر

- ۱- تعریف شاخص‌های بخشی در این حوزه.
- ۲- عدم برنامه‌ریزی مقاصد بر پایه اقتصاد تک محصولی گردشگری و در مقابل ایجاد اقتصاد متنوع
- ۳- جذب سرمایه‌گذاران خارجی در جهت اجتناب از شوک و کاهش اثرات شوک
- ۴- ارتقای مهارت‌های مدیریتی در جهت مدیریت بهینه در تولید محصولات گردشگری.
- ۵- ارتقای بهره‌وری بخش گردشگری از طریق تخصیص بهینه منابع و آموزش.
- ۶- توسعه صنایع و خدمات بومی مبتنی بر نگاه تمایز در عرصه صنایع دستی و محصولات گردشگری مبتنی بر فرهنگ و جامعه.

- ۷- بهبود فضای کسب و کار در گردشگری از طریق اصلاح و تسهیل قوانین و مقررات بخشی و فرابخشی.
- ۱۸- حمایت از توسعه مقاصد و کسب و کارها از طریق برنامه‌های میان مدت ۷-۵ سال
- ۹- ارتقای فرهنگ کارآفرینی و خلاقیت در صنعت گردشگری.
- ۱۰- توسعه زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و حمایت کسب و کارها در توسعه این بخش.
- ۱۱- افزایش تولید در بخش گردشگری و در نتیجه توسعه اشتغال در این حوزه از طریق سه راهبرد:
- افزایش طول مدت اقامت
 - افزایش طول مدت فصول گردشگری
 - تنوع بخشی به بازارها
 - افزایش هزینه کرد گردشگران

نگاهی ژرف به اقتصاد مقاومتی در حوزه گردشگری و زیارت استان خراسان رضوی

سعید داغستانی*

در دوران اقتصادی پیش رو و تنگناهای مالی و اقتصادی جهانی، منطقه‌ای و ملی توجه به مقوله اقتصاد مقاومتی بیش از پیش احساس می‌گردد. این امر بر پایه‌های علمی و تجارب تجربه شده جهانی استوار است که علاوه بر جلوگیری از اسراف و اجرای الگوهای نابهنجار غربی، روحیه کارآفرینی، بهره‌وری، کارآمدی و خلاقیت را افزایش داده تا نهایتاً به الگوی پیشرفت ایرانی - اسلامی دست پیدا نماییم.

* کارشناس ارشد مدیریت جهانگردی از دانشگاه علامه طباطبایی و مسوول طرح و برنامه اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان خراسان رضوی

در بخش بزرگ گردشگری، میراث فرهنگی و صنایع دستی می توان به عینه اقتصاد بومی و مقاومتی را احساس نمود. اقتصادی درون زا و ملی با ضریب تکاثری فوق العاده، سبز و دوستدار محیطزیست، بسیار سودآور و با حداقل سرمایه و بسیاری دیگر است.

معتقدیم که حل بسیاری از مشکلات در گرو توسعه و ساماندهی و استقرار اقتصاد مقاومتی در سه حوزه مذکور نهفته است. در این میان استان خراسان رضوی به عنوان مقصد برتر گردشگری و زیارت کشور نمونه اعلا از استقرار و تدوین زمینه‌های اقتصاد مقاومتی است که با جزییات به آن پرداخته شده است و می تواند نمونه و الگوی مناسبی برای سایر استان‌های کشور باشد. توفیق خدمت گذاران نظام مقدس جمهوری اسلامی را از خداوند متعال خواستاریم.

توانمندی‌های استان خراسان رضوی در بخش میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ویژگی های ذیل را در بر می‌گیرد:

- وجود بارگاه ملکوتی امام رضا (ع) و پذیرایی سالانه بیش از ۲۵ میلیون زائر و گردشگر داخلی و خارجی
- قطب فرهنگی و ادبی کشور با وجود مفاخر جهانی و ایرانی و آرامگاه های شاخصی همچون فردوسی، خیام، عطار و ... (با ثبت ملی ۵۷ اثر هنری)
- برخورداری از تنوع اقلیمی، قومی و فرهنگی
- جایگاه ممتاز استان در تعاملات منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای (مرز مشترک، گمرکات بین‌المللی، فرودگاه بین‌المللی، زیرساخت‌های مواصلاتی و ارتباطی، نمایندگی های خارجی و ...)
- ۲۵۳۸ آثار تاریخی و جاذبه‌های موجود شناسایی شده (۲۳۰۰ اثر ملموس و غیر ملموس)
- ۱۵۰۰ اثر ثبت شده ملی در فهرست آثار ملموس و ناملموس

- ثبت یک اثر در میراث جهانی (قنات قصبه) و ۶ اثر در انتظار ثبت جهانی
- وجود بارگاه ملکوتی امام رضا (ع) و پذیرایی سالانه بیش از ۲۵ میلیون زائر و گردشگر داخلی و خارجی
- قطب فرهنگی و ادبی کشور با وجود مفاخر جهانی و ایرانی و آرامگاه‌های شاخصی همچون فردوسی، خیام، عطار و ... (با ثبت ملی ۵۷ اثر هنری)
- برخورداری از تنوع اقلیمی، قومی و فرهنگی
- جایگاه ممتاز استان در تعاملات منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای (مرز مشترک، گمرکات بین‌المللی، فرودگاه بین‌المللی، زیرساخت‌های مواصلاتی و ارتباطی، نمایندگی‌های خارجی و ...)
- ۲۵۳۸ آثار تاریخی و جاذبه‌های موجود شناسایی شده (۲۳۰۰ اثر ملموس و غیر ملموس)
- ۱۵۰۰ اثر ثبت شده ملی در فهرست آثار ملموس و ناملموس

ثبت یک اثر در میراث جهانی (قنات قصبه) و ۶ اثر در انتظار ثبت جهانی

رتبه نخست تاسیسات گردشگری فعال کشور

• **رتبه نخست پروژه های گردشگری در حال احداث کشور**

رتبه نخست ورود گردشگر به کشور

• **رتبه نخست تعداد آثار ناملموس و منقول کشور**

رتبه نخست بافت تاریخی ابلاغی کشور

گردشگری استان در افق چشم انداز ۱۴۰۴

چشم‌انداز بلندمدت گردشگری استان خراسان رضوی به شرح زیر تدوین گردیده است:

- دستیابی به ۴۰ میلیون گردشگر داخلی در سطح استان با میانگین اقامت ۵ شب
- دستیابی به ۳ میلیون گردشگر خارجی در سطح استان با رویکرد حداقل ۱ درصد از شیعیان جهان
- راه‌اندازی، تجهیز و بهره‌برداری از ۲۸۵ هزار تخت رسمی و استاندارد
- دستیابی به احداث ۳۰ هزار تخت ارزان قیمت (از مجموع ۲۸۵ هزار تخت) در افق طرح
- ایجاد کانون‌های جذب گردشگران پس از اولویت اول گردشگری استان (زیارت) شامل: طبیعت‌گردی، گردشگری سلامت، گردشگری روستایی و عشایری و گردشگری ورزشی
- قطب جهانی سنگ‌های قیمتی و نیمه‌قیمتی

نگاهی بر اقتصاد گردشگری در موضوع صنعت گردشگری:

۱- اشتغال

UNWTO معمولاً برای هر ۱۰ تخت ۲ شغل مستقیم و برای هر ۱۰ صندلی در واحدهای پذیرایی یک شغل مستقیم در نظر می‌گیرد. حال با در نظر گرفتن تعداد تخت هتل‌ها، هتل آپارتمان و مهمان‌پذیرها در سال ۱۳۹۵ (جمعاً ۸۲۷۲۰ تخت) در استان، ملاحظه می‌شود که حدوداً ۱۶۰۰۰ شغل صرفاً در ارتباط مستقیم با مراکز اقامتی مجاز بوجود آمده است. که با توجه به اشتغال سایر تاسیسات گردشگری و جاذبه‌های مرتبط با گردشگری برآورد می‌گردد حدود ۵۵,۰۰۰ اشتغال مستقیم در این حوزه وجود داشته باشد لذا این تعداد در افق برنامه ششم به

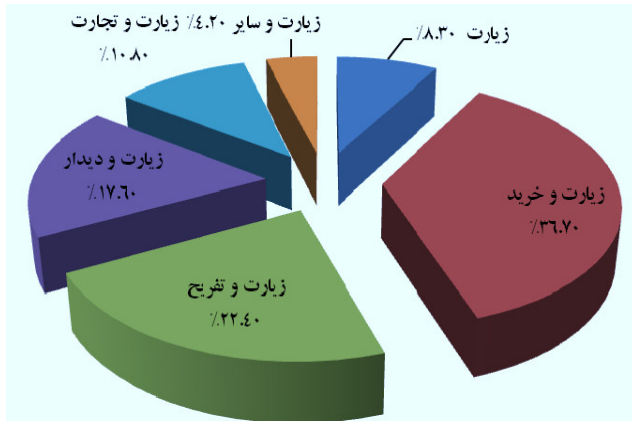
۲۱۱۰۰۰ شغل مستقیم در سال ۱۳۹۹ پیش‌بینی می‌گردد. بدیهی است اشتغال غیرمستقیم در این حوزه از ابعاد مهم اقتصاد گردشگری است.

۲. گردش مالی و سهم درآمدهای استان از گردشگر داخلی و خارجی بر اساس آمارهای جهانی؛ میزان درآمد سرانه هر گردشگر خارجی روزانه ۷۰۰ دلار می‌باشد که بر این اساس درآمد کشور در سال ۹۵ از گردشگر خارجی: ۱۱,۳۸ میلیارد دلار بوده که در افق برنامه ششم توسعه در سال ۹۹ به ۴۳,۵ میلیارد دلار خواهد رسید و بر این اساس درآمد استانی ۱,۵۵ میلیارد دلار در افق برنامه ششم توسعه سال ۹۹ به میزان ۲,۵ میلیارد دلار می‌رسد. علاوه بر ارقام فوق‌الذکر گردش مالی و هزینه کرد زائرین و گردشگران داخلی نیز ارقام قابل توجه می‌باشد.

ارز آوری (میلیارد دلار) سال ۹۹		ارز آوری (میلیارد دلار) سال ۹۵		سال ۱۳۹۹		سال ۱۳۹۴		ورودی
کشوری	استانی	کشوری	استانی	کشور	استان	کشور	استان	
۴۳,۵	۲,۵	۱۱,۳۸	۱,۸	۲۵۲۰۰۰۰۰	۱۰۳۸۱۴۰	۶۶۰۰۰۰۰	۱۰۳۸۱۴۰	

انگیزه‌های سفر به کلانشهر مشهد

در مطالعات میدانی صورت گرفته انگیزه‌های سفر به مشهد مقدس به شکل زیر نهایی و ترسیم شده است.

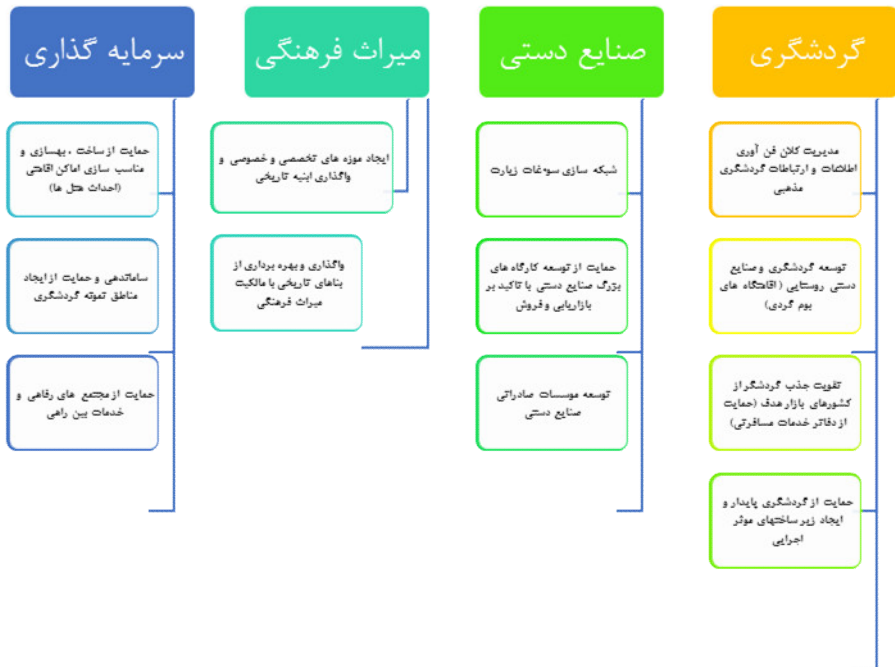
این شکل نشان می‌دهد خرید، تفریح، دیدار اقوام، خویشاوندان و تجارت نیز در کنار زیارت از جایگاه مناسبی برخوردار هستند.

فرصت‌های جدید پیش روی مشهد مقدس

فهرست نهایی و مصوب طرح‌های اقتصادی مقاومتی استان خراسان رضوی به شرح جدول زیر است:

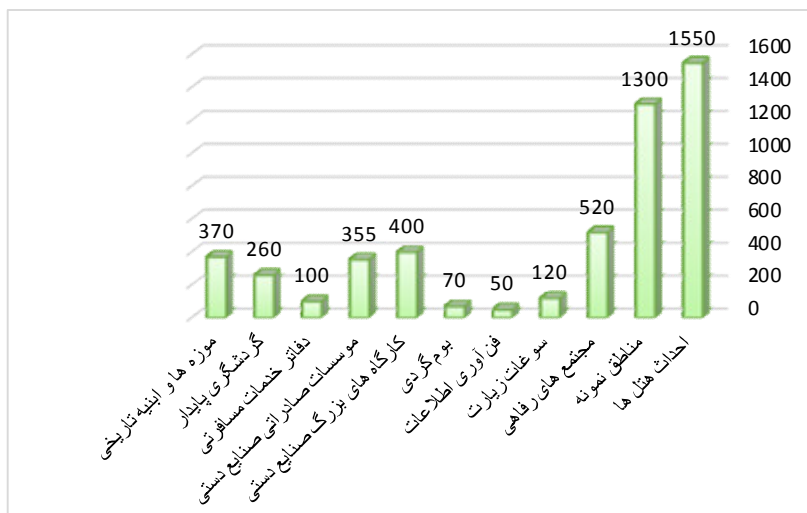
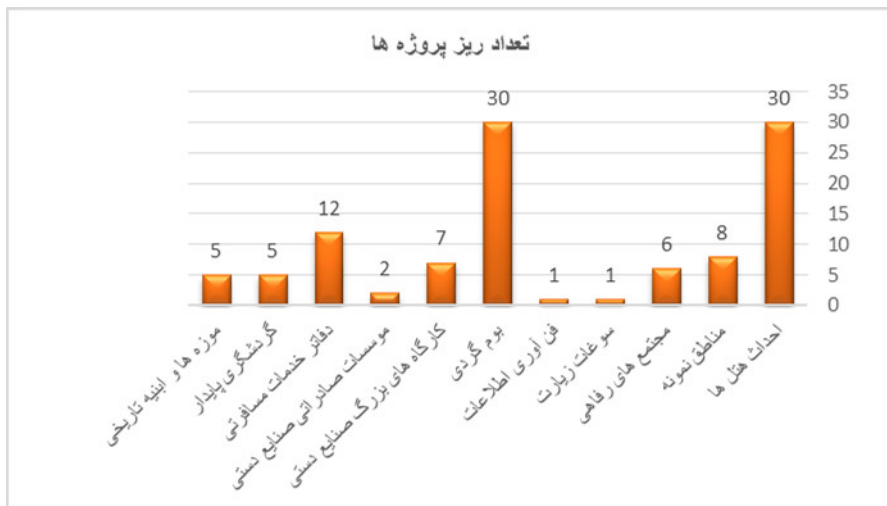
در شکل زیر حوزه‌های اقتصاد مقاومتی در میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در خصوص تعداد ریز پروژه‌ها فراوانی هر کدام را نشان می‌دهد.

پیش‌بینی ایجاد اشتغال (نفر)	اعتبار پیشنهادی		نوع	عنوان طرح	ولایت
	یارانه سود تسهیلات	تسهیلات مورد نیاز			
۱۵۵۰	۲۲۰۸۰۰	۲۷۶۰۰۰۰	گردشگری - سرمایه گذاری	حمایت از ساخت ، بهسازی و مناسب سازی اماکن اقامتی (احداث هتل‌ها)	(۱)
۱۳۰۰	۴۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰	گردشگری - سرمایه گذاری	ساماندهی و حمایت از ایجاد مناطق نمونه گردشگری	(۲)
۵۲۰	۷۲۸۰	۹۱۰۰۰	گردشگری - سرمایه گذاری	حمایت از مجتمع‌های رفاهی و خدمات بین‌راهی	(۳)
۱۲۰	۴۸۰	۶۰۰۰	صنایع دستی	شبکه‌سازی سوغات زیارت	(۴)
۵۰	۴۸۰۰	۶۰۰۰۰	گردشگری - سرمایه گذاری	مدیریت کلان فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات گردشگری مذهبی	(۵)
۷۰	۱۶۰۰	۲۰۰۰۰	گردشگری	توسعه گردشگری و صنایع‌دستی روستایی (اقامتگاه‌های بوم‌گردی)	(۶)
۴۰۰	۱۲۰۰	۱۵۰۰۰	صنایع دستی	حمایت از توسعه کارگاه های بزرگ صنایع دستی با تاکید بر بازاریابی و فروش	(۷)
۳۵۵	۳۲۰۰	۴۰۰۰۰	صنایع دستی	توسعه موسسات صادراتی صنایع‌دستی	(۸)
۱۰۰	۳۲۰۰	۴۰۰۰۰	گردشگری	تقویت جذب گردشگر از کشورهای بازار هدف (حمایت از دفاتر خدمات مسافرتی)	(۹)
۲۶۰	۸۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	سرمایه گذاری	حمایت از گردشگری پایدار و ایجاد زیر ساخت‌های موثر اجرایی	(۱۰)
۳۷۰	۱۶۰۰	۲۰۰۰۰	میراث فرهنگی	ایجاد موزه‌های تخصصی و خصوصی و واگذاری ابنیه تاریخی	(۱۱)
۵۰۹۵	۲۹۲۱۶۰	۳۶۵۲۰۰۰	جمع کل		

بیشترین تعداد فراوانی در هتل‌های احداثی و بوم‌گردی استان خراسان است.

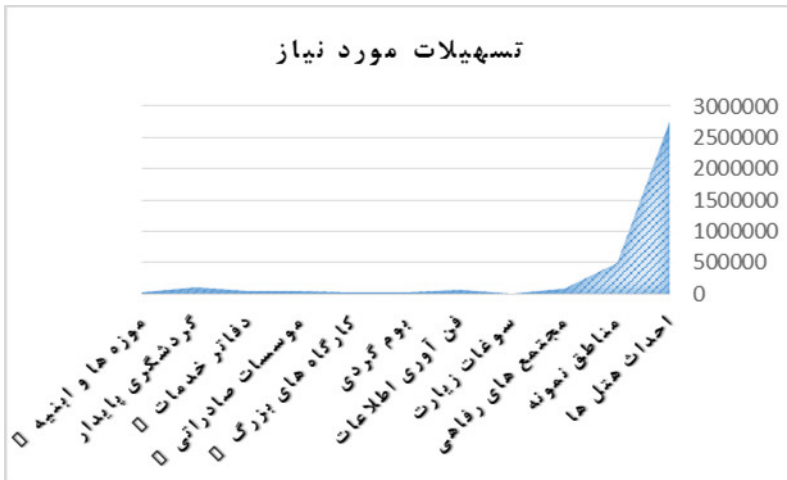
پیش‌بینی ایجاد اشتغال (نفر) در طرح‌های اقتصاد مقاومتی استان

پیش‌بینی شده است در احداث هتل‌ها، ایجاد مناطق نمونه و مجتمع‌های بین‌راهی استان بیشترین اشتغال مستقیم ایجاد گردد.

تسهیلات مورد نیاز

برای تحقق اهداف مربوط به برنامه‌های اقتصاد مقاومتی در سطح استان نیاز به تسهیلات و منابع مالی وجود خواهد داشت که در شکل زیر به تصویر کشیده شده است. به دلیل گستردگی و سنگینی احداث واحدهای اقامتی، مناطق نمونه و مجتمع‌های رفاهی بین‌راهی از حجم بالای سرمایه‌گذاری خبر می‌دهد.

در حوزه صنایع دستی و شهر مقدس مشهد دو فرصت جدید پیش‌رو است که در حوزه اقتصاد مقاومتی لحاظ شده است.

- مشهد شهر جهانی گوهر سنگ‌ها
- سوغات زیارت

در مرداد ماه سال ۱۳۹۵ شهر مشهد از سوی شورای جهانی صنایع دستی به عنوان شهر جهانی گوهر سنگ‌ها معرفی گردید.

امتیازات مشهد به عنوان شهر جهانی گوهرسنگ‌ها

- وجود بیش از ۴۵۰ نوع از انواع کانی‌ها
- تولید سالانه بیش از ۲۵۰/۱۴۶/۱ کیلوگرم از انواع گوهرسنگ‌ها
- اشتغال بیش از ۲۰ هزار نفر
- ارزش افزوده بالا (۳۰۰ تا ۷۰۰ درصد)
- گردش نقدینگی بالا
- سرانه اشتغال کم (۵۰ تا ۱۰۰ میلیون ریال به ازای هر نفر)
- عدم نیاز به امکانات زیر بنایی و انرژی زیاد
- وجود مراکز آموزشی و لابراتوارهای تخصصی در مشهد

(جدول اقدامات صورت گرفته در حوزه شهر جهانی سنگ)

وضعیت مطلوب	وضعیت موجود	اقدام
- تصویب ساختار و بودجه سنواتی	راه اندازی محل و فعالیت در محل موزه بزرگ	تشکیل دبیرخانه دائمی شهر جهانی گوهرسنگ‌ها
تجهیز کارگاهی : - نیروی انسانی - ابزار و لوازم	آماده بهره برداری	ایجاد اولین مرکز خلاقیت و طراحی گوهرسنگ‌ها
اختصاص مبلغ پنج میلیارد ریال جهت آماده‌سازی ۲۰۰ متر مربع فضای اختصاصی برای موزه گوهر سنگ‌ها	این پروژه در فضای به متراژ ۱۷۰۰ متر و در زیربنای به مساحت ۹۰۰۰ متر (مطبق) در دست اقدام است.	ایجاد اولین موزه گوهرسنگ‌ها در مشهد
آماده‌سازی فضا (کف‌سازی، عایق بندی صوتی، تهویه و لوله کشی) تجهیز کارگاهی	این فضا با تعریف کاربری کارگاه صنایع دستی در فضایی با مساحت ۱۵۰۰ متر مربع موجود است.	ایجاد مرکز ملی گوهرسنگ‌ها
- تهیه پلان هنرستان - بازسازی و زیبا سازی - تامین تجهیزات	محل اجرای پروژه و همچنین کد رشته هنرستان مشخص گردیده است.	اولین هنرستان هنرهای اسلامی و سنتی

سوغات زیارت

- گردش مالی سوغات زیارت در مشهد بیش از ۱۵ هزار میلیارد ریال
- سهم تولیدکننده داخلی از سوغات زیارت ۲۰ تا ۲۵ درصد
- تنها یک درصد از زایران ورودی به مشهد خرید نمی‌کنند.

فرصت بازار سوغات و ضرورت ساماندهی و توسعه آن بر اساس ظرفیت‌های بومی به‌ویژه صنایع دستی اهمیت زیادی دارد. در همین راستا اقدامات ذیل صورت گرفته است:

- شبکه‌سازی و تقویت زنجیره طراحی تولید و فروش
- ایجاد شهرک سوغات و صنایع دستی
- لزوم برندسازی و اطمینان از کیفیت کالا و تولیدات
- لزوم پاسخ دهی مناسب به نیازهای بازار
- ضرورت شبکه‌سازی طراحی، تولید و فروش
- قابلیت توسعه صنایع دستی در مناطق مختلف روستایی و حاشیه شهر مشهد

اهداف شبکه سازی و ایجاد شهرک در حوزه سوغات

- اشتغال‌زایی با محوریت توسعه مشاغل خرد
- فعال‌سازی انجمن‌ها، تشکل‌ها و اتحادیه‌ها در جهت حفظ، احیا و آموزش صنایع دستی
- کاهش قیمت تمام شده محصول در سایه ایجاد شبکه‌ها
- نظارت بر کیفیت تولید محصول
- ایجاد شبکه توزیع مناسب
- برندسازی

- فروشگاه‌های آنلاین صنایع دستی
- سیستم اخذ باز خورد نظر مشتریان به تولید کنندگان

دو پروژه ایجاد شهرک و شبکه‌سازی در قالب پروژه‌های اقتصاد مقاومتی و توسط بخش خصوصی در حال پیگیری و انجام است.

اقدامات صورت گرفته در حوزه میراث فرهنگی

در خصوص برنامه‌های اجرایی در حوزه اقتصاد مقاومتی اقدامات ذیل به مرحله انجام رسیده است:

عنوان طرح	عملیات اجرایی
<ul style="list-style-type: none"> - طرح تسهیل فرآیند احداث موزه‌های خصوصی - هر خانواده یک موزه - واگذاری و بهره داری از بناهای تاریخی با مالکیت میراث فرهنگی (به استثنای نفایس) و بهره برداری های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و... 	<ul style="list-style-type: none"> - پیش‌بینی و هماهنگی جهت راه‌اندازی ۱۰ موزه تخصصی - پیگیری فاز دو م موزه بزرگ خراسان و نمایشگاه تاریخ و تمدن خراسان با انتقال ۳۳ هزار شی به موزه در راستای مشهد ۲۰۱۷ - برنامه‌ریزی جهت بهره برداری از ۲۰ مجموعه تاریخی - فرهنگی - ثبت ملی ۱۵۰۰ اثر شده ملی در فهرست آثار ملموس و ناملموس
<ul style="list-style-type: none"> - طرح تسهیل فرآیند احداث موزه‌های خصوصی 	<ul style="list-style-type: none"> - پیش‌بینی و هماهنگی جهت راه‌اندازی ۱۰ موزه تخصصی با عناوین: - موزه فردوسی و شاهنامه - موزه افشاریه - موزه تاریخ نیشابور - موزه پزشکی و طب اسلامی - موزه تاریخ معماری و شهرسازی - موزه میراث پهلوانی - موزه تخصصی آب در فرهنگی مردم - موزه تاریخ نمایش و سینما - موزه مفاخر و مشاهیر

<p>- موزه صنایع دستی و هنرهای سنتی</p> <p>- پیگیری فاز دوم موزه بزرگ خراسان و نمایشگاه تاریخ و تمدن خراسان با انتقال ۳۳ هزار شی به موزه در راستای مشهد ۲۰۱۷</p>	
<p>- پیگیری صدور مجوز اختصاصی برای مجموعه داران استان</p>	<p>عنوان طرح: هر خانواده یک موزه</p>
<p>- برنامه ریزی جهت بهره برداری از مجموعه های: رباط شرف، رباط سنگ بست، رباط طوق، محور فرهنگی توس، حمام های قدیمی، قنات قصبه گناباد، آسپادان نشتیفان، برج تاریخی رادکان، شادباخ نیشابور، بندیان درگز، تپه دامغان سبزوار، مسجد جامع احمد جامی، میل کرات، مجموعه تاریخی باغ خورشید، روستای مزار و... - ثبت ملی ۱۵۰۰ اثر شده ملی در فهرست آثار ملموس و نا ملموس تا ۱۳۹۴ و برنامه ریزی جهت رساندن این عدد به ۲۳ اثر تا پایان برنامه ششم.</p>	<p>عنوان طرح: واگذاری و بهره داری از بناهای تاریخی با مالکیت میراث فرهنگی (به استثنای نفایس) و بهره برداری های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و...</p>

حوزه صنایع دستی و اقتصاد مقاومتی

در حوزه صنایع دستی استان خراسان رضوی برنامه‌های زیر را انجام داده است:

<ul style="list-style-type: none"> - پیش‌بینی و شناسایی و حمایت از توسعه ۵ کارگاه بزرگ صنایع دستی - انتخاب ۶ ظرفیت صادراتی استان و برنامه‌ریزی برای تقویت و توسعه عملکردی 	<ul style="list-style-type: none"> - حمایت از توسعه کارگاه‌های بزرگ صنایع - دستی با تاکید بر بازاریابی و فروش - توسعه موسسات صادراتی صنایع دستی - توسعه گردشگری و صنایع دستی روستایی - شبکه‌سازی سوغات و صنایع دستی
<ul style="list-style-type: none"> - پیش‌بینی و شناسایی و حمایت از توسعه ۵ کارگاه بزرگ صنایع دستی در استان شامل: - آژگان سفال - مجید سلطانی - مهدی رحمانی (زیورآلات) - حجت حسینی (زیورآلات) - محسن رضوی (سنگ قیمتی) 	<ul style="list-style-type: none"> - عنوان طرح: حمایت از توسعه کارگاه‌های بزرگ صنایع دستی با تاکید بر بازاریابی و فروش
<ul style="list-style-type: none"> - انتخاب ۶ ظرفیت صادراتی استان و برنامه‌ریزی برای تقویت و توسعه عملکردی ایشان شامل: - موسسه زرمهر - شرکت هنر امروز - جناب آقای رحیمی مقدم - شرکت تعاونی هنر آوران (جناب آقای شکرگزار) - شرکت روناس (جناب آقای رضاپور) - شرکت دارکوب (جناب آقای محمودیان) 	<ul style="list-style-type: none"> - عنوان طرح: توسعه موسسات صادراتی صنایع دستی
<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد دبیرخانه سوغات زیارت و شناسایی ۴ محور اولویت دار در سوغات زیارت شامل: - کیف و چرم - سجاده و جانماز - سنگ های قیمتی - حجاری - برگزاری دو نمایشگاه - شناسایی و انتخاب مجری 	<ul style="list-style-type: none"> - شبکه سازی سوغات و صنایع دستی

حوزه گردشگری و اقتصاد مقاومتی

در حوزه گردشگری طرح‌ها و برنامه‌های بسیار متعدد و جذابی به مرحله اجرا رسیده است که در کشور بی‌نظیر است. از این جمله می‌توان به ۲۹۱ پروژه گردشگری و هتلی در سطح استان اشاره نمود.

<p>- ۲۹۱ مجموعه اقامتی</p>	<p>- عنوان طرح: حمایت از ساخت، بهسازی و مناسب سازی اماکن اقامتی (احداث هتل)</p>
<p>- طرح‌های حمایتی جهت ارتقاء ۹۲مجموعه بین‌راهی در سطح استان</p>	<p>- عنوان طرح: حمایت از مجتمع‌های رفاهی و خدماتی بین راهی</p>
<p>- برنامه‌ریزی جهت فراخوان و جذب سرمایه‌گذار به ۸ منطقه نمونه</p>	<p>- عنوان طرح: ساماندهی و حمایت از ایجاد ۸ مناطق نمونه</p>
<p>- توسعه بازارهای کشورهای علویون شامل ترکیه، حوزه بالکان - جذب گردشگر مذهبی از آذربایجان - تقویت گردشگر از لبنان - حوزه پاکستان و کشمیر - توسعه گردشگری سلامت (ایجاد و راه اندازی ۵ شرکت سلامت و ۳ دفترخدمات مسافری فعال)</p>	<p>- تقویت جذب گردشگر خارجی از کشورهای بازار هدف</p>
<p>- ایجاد بوم‌گردی و بوم اقامتی با راه‌اندازی صدور مجوز ۴۴ فقره و با پیشرفت ۸۰ درصدی - افتتاح ۳ مجموعه بوم اقامتی در سطح استان (روستای رادکان، حمید آباد فوشن جان، ریاب گناباد) - توسعه گردشگری روستایی با ایجاد و تعریف ۸ مسیر گردشگری طبیعی و روستایی - روستای مند گناباد و معدن فیروزه هر کدام با ۱۵ کارگاه فعال و پیگیری تقویت کارگاه‌های روستایی در ۱۵ روستا از ۳۳ روستای مصوب</p>	<p>- توسعه گردشگری و صنایع‌دستی روستایی</p>

<ul style="list-style-type: none"> - شناسایی و تصویب ۵۰ روستای هدف گردشگری و پیگیری تامین زیرساختهای لازم) 	
<ul style="list-style-type: none"> - تعیین برند برای گردشگری شهرستانها و هویت دهی به گردشگری شهرستانها - توسعه اطلاع رسانی در فضای مجازی - تهیه و توزیع بروشورها و اقلام اطلاع رسانی - پیگیری تقویت فعالیت مراکز اطلاع رسانی موجود در سطح استان به عداد - پیگیری ایجاد و تقویت مراکز اطلاع رسانی جدید - تقویت واگذاری به بخش خصوصی 	<ul style="list-style-type: none"> - راه اندازی مراکز اطلاع رسانی گردشگری در سطح استان
<ul style="list-style-type: none"> - وب سایت - رزرواسیون اقامتگاهها - راه اندازی طرح مبدا تا مبدا - بانک اطلاعات و نرم افزاری جامع گردشگری - بانک اطلاعات GIS استان 	<ul style="list-style-type: none"> - مدیریت کلان فن آوری اطلاعات و ارتباطات گردشگری مذهبی

اقدامات اختصاصی استان در زمینه اقتصاد مقاومتی

در رابطه با جدول زیر اقدامات بخصوصی انجام شده است که در شکل زیر مشاهده می گردد:

توسعه، ترویج و توزیع گردشگری داخلی (محورهای گردشگری استان)

محور گردشگری مشهد - طرقيه و شاندیز
محور گردشگری مشهد - تربت حیدریه - کاشمر - خلیل آباد - بردسکن (جنوب غربی ۳۷۰ کیلومتر)
محور گردشگری مشهد - فریمان - تربت جام - تایباد (۳۲۸ کیلومتر)
محور گردشگری مشهد - نیشابور - سبزوار - (غربی ۳۳۰ کیلومتر)
محور گردشگری مشهد - کلات نادر - درگز (شمالی ۳۳۵ کیلومتر)
محور گردشگری مشهد - چناران و قوچان (۱۲۰ کیلومتر)
محور گردشگری مشهد - تربت حیدریه - مه ولات - گناباد - و بجنستان (۲۸۲ کیلومتر)
محور گردشگری مشهد - سرخس - شمال شرقی ۱۹۹ کیلومتر)
محور گردشگری مشهد - تربت حیدریه - زاوه - رشتخوار - خواف - (جنوب شرقی ۲۶۵ کیلومتر)

ایجاد و توسعه اقامتگاه های بوم گردی

اقامتگاه های بوم گردی دارای مجوز : ۲ اقامتگاه

(روستای رادکان از توابع شهرستان چناران- روستای حمیدآباد از توابع شهرستان نیشابور)

تعداد درخواستها: ۳۰ مورد

تعداد درخواستهای تأیید شده: ۲۸ مورد

تعداد موافقت اولیه صادر شده : ۲۳ مورد

تعداد متقاضیان معرفی شده به صندوق کار آفرینی امید: ۱۸ نفر

متقاضیان شناسایی شده : بیش از ۷۰ مورد

گردشگری سلامت

بزرگترین بازار هدف دنیا در زمینه گردشگری سلامت ، اعراب حوزه خلیج فارس هستند، به طوری که درسال ۲۰۱۳ میلادی ۴۷ میلیارد دلار هزینه

کرده‌اند. دانشگاه علوم پزشکی مشهد نیز در سال ۹۲، حدود ۱۶ میلیارد تومان در حوزه گردشگری سلامت درآمد داشته است که مبلغ قابل توجهی است. مهم‌ترین بازارهای هدف گردشگری سلامت مشهد عبارتند از: کشورهای عربی حوزه خلیج فارس (کویت، بحرین، عربستان، عمان، قطر) که متقاضی جراحی‌های پوست، مو و زیبایی هستند و کشورهای عراق و افغانستان که متقاضی خدمات عمومی سلامت همچون جراحی، ارتوپدی، اورولوژی و ... به جز زیبایی هستند و نیز کشورهای آسیای میانه همچون ترکمنستان که کیفیت و قیمت برای آنها دارای اهمیت است و به زیبایی اهمیت می‌دهند. چنانچه ۱۰ درصد از تعداد ۱/۵۰۰ هزار نفر گردشگر خارجی ورودی به استان را به منظور ارائه خدمات درمانی و سلامت بازاریابی و جذب نماییم (۱۵۰ هزار نفر) درآمدی بالغ بر ۷۵۰ میلیون دلار درآمد ارزی برای استان به ارمغان خواهد آورد که رقم قابل توجهی است.

➤ مدیریت کلان فن آوری اطلاعات و ارتباطات گردشگری

➤ تهیه و ایجاد زیرساخت‌های لازم جهت داده کاوی اطلاعات گردشگری (data mining)

تهیه بانک‌های اطلاعات توصیفی تأسیسات گردشگری استان
تهیه بانک‌های اطلاعاتی و لایه‌های نقاط مکانی (GIS) تأسیسات گردشگری استان
ایجاد بانک‌های اطلاعاتی پایه مورد نیاز سیستم‌های جامع رزرواسیون واحدهای اقامتی استان

➤ ایجاد پرتال مرجع اطلاع‌رسانی گردشگری استان
معرفی و اطلاع‌رسانی مسیرهای گردشگری و مقاصد گردشگری
توسعه تورهای مجازی
معرفی جاذبه‌های گردشگری استان
بازاریابی گردشگری استان

توسعه و اطلاع‌رسانی گردشگری سلامت

➤ مدیریت هوشمند گردشگری

ایجاد سامانه‌های هوشمند اطلاع‌رسانی گردشگری

مدیریت هوشمند نظارت و بازرسی تأسیسات گردشگری

مدیریت هوشمند سرمایه‌گذاری در حوزه گردشگری

🚩 تأسیسات گردشگری در حال احداث

تعداد اشتغال ایجاد شده حدوداً ۸۰۰۰ نفر خواهد بود که در ۲۹۱ پروژه مشغول به کار خواهند شد.

تعداد	عنوان تأسیسات
۲۹۱	مجموعه‌های در حال احداث
۸۰۰۰	اشتغال مورد انتظار - نفر
۵,۰۱۷,۱۲۶	تسهیلات بانکی مورد نیاز - (میلیون ریال)
۱۸۳۱۳۸۹	مساحت - متر مربع

جدول تفکیک شده تعداد هتل‌ها و اقامتگاه‌های در حال ساخت

۱۲	هتل ۵ ستاره
۱۰	هتل ۴ ستاره
۲۴	هتل ۳ ستاره
۳۰	هتل ۲ ستاره
۴۶	هتل ۱ ستاره
۵۵	هتل آپارتمان
۴۵	مهمانپذیر
۴۳	مجتمع پذیرایی و تفریحی - توریستی
۵	مجتمع بین‌راهی و کمپ

قابل توجه است که بیش از ۴۰ درصد پروژه‌های فوق بالای ۶۰ درصد پیشرفت

فیزیکی دارند.

سخن آخر (چالش‌ها و پیشنهادات حوزه گردشگری)

- مشکل مالیات بر ارزش افزوده واحدهای اقامتی
 - مشکل مالیات بر ارزش افزوده دفاتر خدمات مسافرتی
- پیشنهاد اجرایی: مالیات بر ارزش افزوده بر میزان سود اعمال شده بر هزینه تمام شده بسته‌های سفر محاسبه و اخذ گردد.
- بورورکراسی اداری طولانی پرداخت جوایز صادراتی به دفاتر خدمات مسافرتی تورآور و کاهش انگیزه دفاتر جهت فعالیت در بخش ورودی و در نتیجه کاهش درآمدهای ارزی
- پیشنهاد اجرایی: سازمان توسعه تجارت و سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور، تأییدیه‌های صادره توسط ادارات کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان را ملاک عمل و اجرا قرار دهند تا بدین طریق استانها هم سهم لازم را از دریافت جوایز صادراتی داشته و این سیاست تشویقی که در راستای اهداف چشم‌انداز ۱۴۰۴ توسعه گردشگری کشور است، محقق گردد.
- هزینه‌های بالای عوارض پسماند واحدهای اقامتی که توسط شهرداری مشهد و بر اساس مصوبه آبان ماه ۱۳۹۲ شورای اسلامی شهر مشهد اخذ می‌گردد.
- پیشنهاد اجرایی: ملاک محاسبه میانگین درصد اشغال تخت واحدهای اقامتی در طول سال و با در نظر گرفتن ایام پیک و غیرپیک در نظر گرفته شود و تأییدیه لازم از اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و یا اتحادیه مربوطه اخذ شود.

- عدم تعیین کلیف ایجاد و فعالیت تشکل‌های تأسیسات گردشگری و مشکلات موجود بین مجامع امور صنفی و به صورت کلی سازمان صنعت، معدن و تجارت با ادارات کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و بعضاً دخالت‌های فراوان در حوزه واحدهای تحت پوشش

پیشنهاد اجرایی: تصویب اساسنامه یا دستورالعمل مربوط به تشکل‌های تأسیسات گردشگری و فعالیت آنها تحت پوشش و نظارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری با توجه سوابق و تأییدیه‌هایی که قبلاً از نهاد ریاست جمهوری و کمیسیون اقتصادی مجلس اخذ شده است.

- نبود طرح بالادستی ملی توسعه گردشگری (برنامه ملی توسعه گردشگری) و همچنین طرح بالادستی استانی توسعه گردشگری (طرح جامع توسعه گردشگری)

پیشنهاد اجرایی: تصویب طرح جامع استان، تامین اعتبار و انجام آن توسط مشاوران بومی در حداکثر ۱۸ ماه

- ساخت و فعالیت بی‌رویه مهمانسراها و زائرسراهای دولتی در مشهد مقدس علیرغم مصوبات قانونی مبنی بر واگذاری واحدهای اقامتی مذکور به بخش خصوصی

پیشنهاد اجرایی: الزام و اهتمام دستگاه‌های اجرایی به اجرای قوانین کشور

۱- اهداف اجرایی پروژه و ارتباط آن با برنامه‌های ملی و

سیاست‌های کلی

عنوان دستگاه اجرایی	کد و عنوان طرح پروژه	کد و عنوان پروژه	اهداف کلی انجام پروژه و ارتباط آن با اقتضای مطلوبی	اهداف کلی			ارتباط پروژه با برنامه‌های ملی ۱۲ گانه اقتصاد مقاومتی	ارتباط پروژه با برنامه‌های ملی ۱۲ گانه سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی
				عنوان هدف	عقدار شاخصی	واحد اندازه‌گیری		
میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	طرح سهولت آرایه احداث موزه های مخصوص	-	سهولت آرایه احداث و تأسیس موزه های مخصوص	احداث و راه اندازی ۱۸ موزه	متر مربع	۱۰۰۰ متر مربع برای هر موزه	تعمین شرایط و تسهیل عمل سازی کتبه امکانات و منابع مالی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	طرح احداث یک موزه	-	احداث و بهره ر برداری از ۲۲۴ موزه	۱- ایجاد فرهنگ موزه، بازیچه آموزشی و حفاظت، ۲- احداث از کار فرهنگی، تاریخی از جمله موزه،	متر مربع	۱۰۰۰ متر مربع برای هر موزه	تعمین شرایط و تسهیل عمل سازی کتبه امکانات و منابع مالی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	وکار و بهره برداری از بناهای تاریخی با کیفیت	-	وکار و بهره برداری از بناهای تاریخی با کیفیت	-تفاوت کیفیت های بناها و کاربرد های متنوع آن همچون گردشگری، فرهنگی، آموزشی و... - سامانه های سازه ای و تجهیزات گرم اسر بهره برداری از بناها و مجموعه های تاریخی و فرهنگی استان - احداث اسطفا کاربری به بناهای تاریخی توسط متخصص به عنوان موزه و موزه های جهت احداث بناهای تاریخی	هکتار	بنای پاکار ۱ هکتار	به ساخت و ساز بناهای کتبه	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	حمایت از توسعه کارگاه های بزرگ صنایع دستی با تأکید بر بازاریابی و فروش	-	حمایت از توسعه کارگاه های بزرگ صنایع دستی با تأکید بر بازاریابی و فروش	۳۷ موسسات بزرگ صادرات صنایع دستی استان	موسسه	تعداد موسسه ۳	ارزایش سبک تولید و صادرات محصولات	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	توسعه موسسات صادراتی صنایع دستی	-	توسعه موسسات صادراتی صنایع دستی	۶ کارگاه	کارگاه بزرگ	۳	ارزایش سبک تولید و صادرات محصولات	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	حمایت از ساخت، بازسازی و مرمت بناهای تاریخی	-	حمایت از ساخت، بازسازی و مرمت بناهای تاریخی	۲۹۱ موزه	هکتار	۳	محور قرار دادن رشت بهره وری در اقتصاد	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	حمایت از صنعت های واقعی و خدماتی های رده	-	حمایت از صنعت های واقعی و خدماتی های رده	۱۰۰ مجموعه واقعی و خدماتی های رده	متر مربع	۳۰	توجه فرهنگ جهانی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	ساخت و احداث از ایجاد سامانه های	-	ساخت و احداث از ایجاد سامانه های	۸ منطقه نمونه	متر مربع	۲۲	مهاجرت سازی و وسیع گتبه منابع	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	توجه جذب گردشگر خارجی از کشورهای بازار هدف گردشگری	-	توجه جذب گردشگر خارجی از کشورهای بازار هدف گردشگری	۴ میلیون نفر گردشگر خارجی	گردشگر روزانه	۲۲	مهاجرت سازی و وسیع گتبه منابع	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	توسعه گردشگری و صنایع دستی رده های	-	توسعه گردشگری و صنایع دستی رده های	۱- توسعه ۶۰۰ روستای هدف گردشگری و صنایع دستی ۲- سامانه های استاندارد	روستا	۲۴	ارزایش استاندارد برای کتبه محصولات	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

ادامه اهداف اجرایی پروژه و ارتباط آن با برنامه‌های ملی و
سیاست‌های کلی

<p>میراث فرهنگی، مباحث حساسی و گردشگری</p> <p>پسند به حمایت از گردشگری پایدار و ایجاد زیرساختهای موزای اجزایی</p> <p>-</p>	<p>۱- اجزای برنامۀ جامع سفر به صورت میدا به میدا با هدف تکمیل ظرفیت های عالی مراکز اقامتی، مراکز تفریحی و مراکز خدماتی و مراکز خدماتی در راستای ارتقاء از طریق تسهیل شرایط پرداخت هزینه های سفر و اقامت، اعمال به کارگزاران ساریا و اجاره توسط پیمانکاران داخلی و خارجی.</p>	<p>گشت های سلامت بخشی و ماهیچه گردنی گشت نمایش کارگاهی و فروش سوغات کارگاه جشنواره های محلی و جشنواره</p> <p>گشت های سلامت بخشی و ماهیچه گردنی گشت نمایش کارگاهی و فروش سوغات کارگاه جشنواره های محلی و جشنواره</p>	<p>جاهه ای و یابی و موزای - انتشار ۱۰ میلیون کارت هوشمند گردشگری و سلامت گردشگران مورد نیاز آن</p> <p>* پوشش یابی از ۳۰۰۰ پرس مسافری و ۱۵۰۰ هتل و رزتر سزا ۱۵ اداره و سازمان</p> <p>* پوشش خارج کشوری یابی از ۱۰۰ پرس مسافری و هتل و رزتر سزا</p> <p>* پوشش خارج کشوری یابی از ۱۰۰ پرس مسافری و هتل و رزتر سزا</p> <p>جاهه ای و یابی و موزای - انتشار ۲۰ میلیون کارت هوشمند گردشگری و سلامت گردشگران مورد نیاز آن</p> <p>* پوشش یابی از ۳۰۰۰ پرس مسافری و ۱۵۰۰ هتل و رزتر سزا ۱۵ اداره و سازمان</p> <p>* پوشش خارج کشوری یابی از ۱۰۰ پرس مسافری و هتل و رزتر سزا</p>	<p>۷</p> <p>مجموع فرآیندهای رشد بهره وری</p> <p>گشتمان سازی و فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی</p>
<p>گردشگری</p> <p>میراث فرهنگی، مباحث حساسی و گردشگری</p> <p>شکاف سازی سوغات و صنایع دستی</p> <p>-</p>	<p>۳- حفلیت سیدا و نظار روستایی</p> <p>۴- مراکز بهره وری کارگاه صنایع دستی در روستاها</p> <p>۵- ایجاد شبکه تخصصی</p> <p>۶- ایجاد سیستم طراحی و بسته بندی مناسب</p>	<p>نمون ۳۳۷۱ کارگاه تولید صنایع دستی روستایی ایجاد یابی از ۱۳۰۰ هزار شغل پایدار</p> <p>طراحی سیستمی جهت آرایشی هنرمندان از نظر کتبی و کیفی</p> <p>طراحی سیستمی جهت قیمت گذاری کارگاهی تولیدی</p>	<p>۳</p> <p>کلیو مدار مشترک موزای</p> <p>۱۳</p> <p>سالمه راه انباری شده</p>	<p>۷</p> <p>مجموع فرآیندهای رشد بهره وری</p> <p>گشتمان سازی و فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی</p>
<p>میراث فرهنگی، مباحث حساسی و گردشگری</p> <p>شکاف سازی سوغات و صنایع دستی</p> <p>-</p>	<p>۱- رشد ۵ برابری آمار ورود گردشگران خارجی</p> <p>۲- تا پایان برنامه ششم توسعه بر اساس سیاست های اجرایی مقام معظم رهبری</p> <p>۳- ۱۵٪ کتبی و کیفی طرح راه اندازی مرکز اطلاع رسانی در مجرای ورودی شهرها</p>	<p>تعمیرات برپه برای گردشگری شهرستانها و جهت دهی به گردشگری شهرستانها</p> <p>توسعه اطلاع رسانی در فضای مجازی</p> <p>جهت و تسهیل پروتورها و اذکار اطلاع رسانی</p> <p>مپیگری کیفیت خدمات مراکز اطلاع رسانی موجود در سطح استان به تعداد</p> <p>مپیگری ایجاد و تقویت مراکز اطلاع رسانی جدید</p> <p>تولید کارگزاران به بخش خصوصی</p>	<p>۶۴۰</p> <p>روستا</p>	<p>۷</p> <p>گشتمان سازی و فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی</p>
<p>میراث فرهنگی، مباحث حساسی و گردشگری</p> <p>میراث فرهنگی، مباحث حساسی و گردشگری</p> <p>-</p>	<p>۱- امکان برنامه ریزی روی کانال شهری و گردشگری مذهبی</p> <p>۲- امکان مدیریت ورود گردشگران و مساندگی سیستمی</p> <p>۳- امکان مدیریت ورودی گردشگران به مناطق مذهبی و فرهنگی و بهره آن</p> <p>۴- کمک به مدیریت پیک های مسافری چند روزانه سازمانهای دولتی</p>	<p>۴- امکان ریزال هوشمند گردشگری مذهبی استان</p> <p>۵- انتشار ۵ میلیون کارت هوشمند گردشگری و سلامت گردشگران مورد نیاز آن</p> <p>* پوشش یابی از ۳۰۰۰ پرس مسافری و ۱۰۰۰ هتل و رزتر سزا ۹ اداره و سازمان و ۵ شرکت حمل و نقل</p> <p>اصطفا به شبکه بانکی داخلی</p> <p>اصطفا به شبکه های بانکی خارجی و کارگزاری اعتباری دیگر کشورها مانند هیزا کارت و مستر کارڈاندا اصطفا</p> <p>تعمیرات (نم)</p>	<p>۱۲</p> <p>-</p>	<p>۷</p> <p>گشتمان سازی و فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی</p> <p>فرآیندهای رشد بهره وری</p> <p>گشتمان سازی و فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی</p>

۲- تشریح اقدامات و فعالیت‌های انجام شده در سال ۱۳۹۵

اقدامات انجام گرفته	کد و عنوان طرح
(موزه فردوسی و شاهنامه، موزه افشاریه، موزه تاریخ نیشابور، موزه پزشکی و طب اسلامی و موزه تاریخ معماری و شهرسازی)	طرح تسهیل فرآیند احداث موزه‌های خصوصی
تشویق مجموعه‌داران بخش خصوصی به احداث موزه‌های تخصصی	هر خانواده یک موزه
(رباط شریف آباد، رباط زعفرانیه، رباط سنگ بست، حمام قدمگاه، رباط اسحاقخانی و رباط مهر)	واگذاری و بهره‌برداری از بناهای تاریخی با مالکیت میراث فرهنگی (به استثنای نفایس) و بهره‌برداری‌های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و...
(موسسه زرمهر؛ شرکت هنر امروز؛ جناب آقای رحیمی مقدم؛ شرکت تعاونی هنر آوران (جناب آقای شکرگزار)، شرکت روناس (جناب آقای رضاپور) و شرکت دارکوب (جناب آقای محمودیان)	حمایت از توسعه کارگاه‌های بزرگ صنایع دستی با تاکید بر بازاریابی و فروش
(آژگان سفال، مجید سلطانی، مهدی رحمانی (زیورآلات)، حجت حسینی (زیورآلات)، محسن رضوی (سنگ قیمتی)	توسعه موسسات صادراتی صنایع دستی
افتتاح پروژه های بالای ۹۰ درصد به تعداد ۳۵ مورد	حمایت از ساخت، بهسازی و مناسب سازی اماکن اقامتی (احداث هتل)
حمایت از احداث	حمایت از مجتمع‌های رفاهی و خدماتی بین راهی
(نیشابور؛ توس، گل‌مکان، هفت حوض، چالیدره، پیشکوه، ملک آباد و تله کابین بام مشهد)	ساماندهی و حمایت از ایجاد مناطق نمونه
حمایت از برنامه‌های (توسعه بازارهای کشورهای علویون شامل ترکیه، حوزه بالکان؛	تقویت جذب گردشگر خارجی از کشورهای بازار هدف

کد و عنوان طرح	اقدامات انجام گرفته
	جذب گردشگر مذهبی از آذربایجان؛ تقویت گردشگر از لبنان؛ حوزه پاکستان و کشمیر و توسعه گردشگری سلامت (ایجاد و راهاندازی ۵ شرکت سلامت و ۳ خدمات مسافری فعال)
توسعه گردشگری و صنایع دستی روستایی	حمایت و پشتیبانی از طرح‌های: ایجاد بوم‌گردی و بوم اقامتی با راهاندازی صدور مجوز ۴۸ فقره، افتتاح ۵ مجموعه بوم اقامتی در سطح استان (روستای رادکان، حمیدآباد فوشن جان، ریاب گناباد)، توسعه گردشگری روستایی با ایجاد و تعریف ۸ مسیر گردشگری طبیعی و روستایی، روستای مند گناباد و معدن فیروزه هر کدام با ۱۵ کارگاه فعال و پیگیری تقویت کارگاه‌های روستایی در ۱۵ روستا از ۳۳ روستای مصوب؛ شناسایی و تصویب ۵۰ روستای هدف گردشگری و پیگیری تامین زیرساخت‌های لازم)
شبکه‌سازی سوغات و صنایع دستی	معرفی مجری طرح به بانک عامل جهت اخذ تسهیلات و اجرای فاز اول
راهاندازی مراکز اطلاع‌رسانی گردشگری در سطح استان	کمک به تکمیل مراکز اطلاع‌رسانی در بجنستان و طرقله و شانندیز
مدیریت کلان فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات گردشگری مذهبی	معرفی مجری طرح به بانک عامل
بسته حمایت از گردشگری پایدار و ایجاد زیرساخت‌های موثر اجرایی	-

۳- آثار اجرای پروژه بر تولید و اشتغال

پیش‌بینی میزان تولید اشتغال (نفر)	کد و عنوان طرح
۱۵۰	طرح تسهیل فرآیند احداث موزه‌های خصوصی
۴۷۰	هر خانواده یک موزه
۹۰۰	واگذاری و بهره‌برداری از بناهای تاریخی با مالکیت میراث فرهنگی (به استثنای نفایس) و بهره‌برداری‌های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و...
۳۲۰	حمایت از توسعه کارگاه‌های بزرگ صنایع دستی با تاکید بر بازاریابی و فروش
۴۳۰	توسعه موسسات صادراتی صنایع دستی
۲۳۰	حمایت از ساخت، بهسازی و مناسب‌سازی اماکن اقامتی (احداث هتل)
۵۶۰	حمایت از مجتمع‌های رفاهی و خدماتی بین راهی
۱۵۰۰	ساماندهی و حمایت از ایجاد مناطق نمونه
۴۷۰	تقویت جذب گردشگر خارجی از کشورهای بازار هدف
۱۷۰۰	توسعه گردشگری و صنایع دستی روستایی
۲۰۰	شبکه‌سازی سوغات و صنایع دستی
۲۵۰	راه‌اندازی مراکز اطلاع‌رسانی گردشگری در سطح استان
۱۹۰	مدیریت کلان فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات گردشگری مذهبی

۷۰۰	بسته حمایت از گردشگری پایدار و ایجاد زیرساخت‌های موثر اجرایی
-----	--

۴-۶ و ۷- مشکلات و محدودیت‌ها

عنوان پروژه	دلایل عدم تحقق (موانع ومشکلات)	پیشنهادات جهت اجرای پروژه ها
طرح تسهیل فرآیند احداث موزه‌های تخصصی	<ul style="list-style-type: none"> - عدم تخصیص اعتبار مناسب - استقبال اندک سرمایه گذاران 	<ul style="list-style-type: none"> - انطباق قانون احداث موزه‌های کشور با طرح مصوب اقتصاد مقاومتی - تفویض اختیار احداث موزه به استانها - اعطای کمک‌های فنی اعتباری و معافیت‌های مالیاتی و بیمه
هر خانواده یک موزه	<ul style="list-style-type: none"> - نبود آیین‌نامه و قوانین تسهیل کننده - توجیه اقتصادی کم - جهت بازگشت سرمایه 	<ul style="list-style-type: none"> - با پیشنهادات فوق اشاره منطبق است
واگذاری و بهره برداری از بناهای تاریخی با مالکیت میراث فرهنگی(به استثنای نفایس) و بهره‌برداری‌های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و ...	<ul style="list-style-type: none"> - کلیه امور واگذاری ابنیه تاریخی مربوط به صندوق احیای آثار تاریخی است - هیچ‌گونه همکاری از طرف بانک‌های استان در خصوص تامین وام و تسهیلات با ابنیه تاریخی صورت نمی‌گیرد. 	<ul style="list-style-type: none"> - تفویض اختیار واگذاری‌ها به مدیریت استان - تدوین قوانین جدید جهت بهره برداری از ابنیه تاریخی و نحوه واگذاری به بخش خصوصی
حمایت از توسعه کارگاه‌های بزرگ صنایع دستی با تاکید بر بازاریابی و فروش	<ul style="list-style-type: none"> - کمبود اعتبار و سرمایه گذار در جهت ایجاد کارگاه‌های بزرگ صنایع دستی - نبود قوانین حمایتی جهت صادرات 	<ul style="list-style-type: none"> - تدوین آیین‌نامه اجرایی ایجاد و حمایت از کارگاه‌های بزرگ
توسعه مؤسسات صادراتی صنایع دستی	<ul style="list-style-type: none"> - مشوق‌های سرمایه‌گذاری و قوانین حمایتی بخصوصی در این رابطه 	<ul style="list-style-type: none"> - تهیه نظام‌نامه آموزش کارکنان گمرک جهت آشنایی با حوزه صنایع دستی و تسهیل صادرات آن.

پیشنهادات جهت اجرای پروژه ها	دلایل عدم تحقق (موانع ومشكلات)	عنوان پروژه
- هماهنگی بین بخشی و دستگاهی گمرکات، میراث فرهنگی و صنعت، معدن و تجارت	وجود ندارد.	
- تخصیص خطوط اعتباری تکلیفی و کمک‌های تسهیلاتی فوری به واحدهای دارای پیشرفت ۷۵ درصد به بالا - تدوین و اجرای قوانین جدید و موجود جهت حمایت‌های پوششی از طرح های گردشگری	- مانع اساسی در حوزه هتلداری عدم همکاری جدی بانکها در خصوص تامین مالی طرح‌های گردشگری است - نرخ بالای هزینه‌های مربوط به پروانه ساختمان از طرف شهرداری‌ها	حمایت از ساخت، بهسازی و مناسب سازی اماکن اقامتی (احداث هتل)
- تخصیص اعتبارات ملی استانی جهت تامین آب به پهنه‌های مصوب گردشگری - حذف مسیرهای زائد در فرآیند سرمایه گذاری - تخصیص اراضی مناسب برای احداث مجتمع‌های استاندارد	- کمبود شدید آب در مسیرهای مواصلاتی و گردشگری استان - طولانی بودن مسیر سرمایه‌گذاری و تعدد مراکز تصمیم‌گیری	حمایت از مجتمع‌های رفاهی و خدماتی بین راهی
- الزام سایر دستگاه‌ها به جای قانون و آیین‌نامه تاسیس و ایجاد مناطق نمون کشور - تخصیص اراضی مناسب و تسریع در آزاد سازی زمین‌های لازم - تخصیص ردیف‌های بودجه لازم جهت تامین بخشی از زیرساخت‌های گردشگری	- عدم تخصیص اراضی مورد نیاز جهت احداث مناطق نمونه - استقبال اندک سرمایه گذاران از مناطق نمونه - عدم تامین زیرساخت-ها از طرف دولت	ساماندهی و حمایت از ایجاد مناطق نمونه ۸ منطقه نمونه
تصویب و تخصیص اعتبارات پژوهشی و تحقیقاتی	- کمبود شناخت و مطالعات میدانی در رابطه با	تقویت جذب گردشگر خارجی از کشورهای بازار هدف

پیشنهادات جهت اجرای پروژه ها	دلایل عدم تحقق (موانع ومشكلات)	عنوان پروژه
	بازارهای هدف گردشگری	
همکاری متقابل و فی‌مابین بنیاد مسکن، میراث فرهنگی و صنعت، معدن و تجارت	- مشکلات مربوط به تحصیل زمین - تداخل قوانین طرح های توسعه روستایی در طرح های هادی با پیشنهادات جدید توسعه گردشگری	توسعه گردشگری و صنایع‌دستی روستایی
پیشنهاد بخصوصی در این رابطه وجود ندارد	این پروژه با اخذ تسهیلات آغاز شده است.	شبکه‌سازی سوغات و صنایع‌دستی
تخصیص اعتبار درخور و جانمایی مراکز اطلاع‌رسانی	- همکاری اندک شبکه بانکی با طرح ها گردشگری - بازگشت دیر هنگام اصل سرمایه - کمبود اعتبارات ملی و استانی - قوانین غیر شفاف در حوزه واگذاری این بخش به متقاضیان	راه‌اندازی مراکز اطلاع رسانی گردشگری در سطح استان
- تخصیص تسهیلات بانکی کم بهره	- تداخل قوانین جاری با مجوزهای لازم برای فعالیت طرح ها اقتصاد مقاومتی	مدیریت کلان فن آوری اطلاعات و ارتباطات گردشگری مذهبی
-	- کمبود شدید اعتبارات زیرساختی - عدم هماهنگی فرابخشی بین شهرداری، بیمه و گردشگری	بسته حمایت از گردشگری پایدار و ایجاد زیرساخت‌های موثر اجرایی

